

Redactioneel

Een van de goede voornemens voor dit jaar was om de Mourik op tijd te laten verschijnen. Zie hier!

Dit eerst nummer van 2006 moest de redactie het helaas doen zonder Peter Eekelder. Hij hield het na een aantal jaar voor gezien en stort zich nu vol overgave op het fotograferen. We wensen hem veel succes en Peet, vanaf deze plek nog ontzettend bedankt voor je vele goede werk. Menno Hornman heeft zijn plaats in de redactie overgenomen. Naast Peter namen we ook afscheid van Erik van Winden. 'Zijn' waarnemingenrubriek is over-genomen door Remco Wester. Erik, ook jij hartelijk bedankt voor al je waarnemingen-overzichten.

Dit nummer wordt gedragen door twee lijvige artikelen, met veel dank aan de auteurs. Fred Hustings heeft negen jaar turen in de Mulderskopse lucht aan het papier toevertrouwd en Remco heeft zijn taak als nieuwe waarnemingenhoeder wel heel erg serieus genomen. Achterin deze Mourik maar liefst negen pagina's smullen van alle waarnemingen die vanaf december 2004 op welke manier dan ook in het archief gekomen zijn. Erik van Dijk doet op een eenvoudige manier uit de doeken hoe je je waarnemingen tegenwoordig wel heel gemakkelijk online kunt doorgeven. Doen!

Verdere nog enkele aankondigingen, waaronder het beroemde en beruchte Ameland-kamp, een heuse Big Day (gaat het er dan eindelijk van komen?) en de tweede fotowedstrijd van de VWG. Dus vanaf nu altijd die (digitale) camera mee!

Maak er een mooi voorjaar van!

Namens de redactie,
Harvey van Diek

<p>Sluitingsdatum kopij volgende Mourik: 31 mei 2006</p>

Noteert in den agenda: 23 maart 2006
Algemene Leden Vergadering in wijkcentrum Burghardt
(Burghardt v/d Berghstraat 112) vanaf 20.00 uur

2006, Het jaar van de Zwarte Roodstaart

Menno Hornman, menno.hornman@wur.nl & Kell Eradus

In navolging van het succesvol verlopen 'Jaar van de Huiszwaluw', heeft de VWG voor 2006 een nieuwe jaarsoort gekozen: de Zwarte Roodstaart.

Het zal nog slechts enkele weken duren voordat de eerste zingende Zwarte Roodstaarten weer worden gehoord. Van deze - voor de meeste vogelaars - bekende vogel is eigenlijk best weinig bekend over de verspreiding. Bovendien heeft ie een vrolijk zangetje dat ook bij huis te horen kan zijn. Net als de Huiszwaluw komt de Zwarte roodstaart regelmatig in dorp en vooral stad voor, met name in en rond grotere oudere gebouwen. Deze gebouwen zijn een soort artificiële stenen bergen. Het hooggebergte is namelijk het oorspronkelijke broedareaal van de Zwarte Roodstaart. Van daaruit heeft hij, dankzij de bouwnijverheid van de mens zijn areaal sterk kunnen uitbreiden.

We zijn echter begonnen met de **winter**verspreiding van de soort in kaart te brengen. Zoals eerder is aangekondigd was het de bedoeling om winterwaarnemingen van de afgelopen winter in te sturen. In totaal zijn er nu vanaf 15 oktober 15 waarnemingen bekend geworden. Misschien niet opvallend, maar het blijkt dat de waarnemingen vooral zijn geconcentreerd in en rond de stad Nijmegen. Toch is de Zwarte Roodstaart ook op enkele plaatsen daarbuiten gezien zoals in Beek, Groesbeek en Bemmelen. De meeste waarnemingen werden verricht in november (7) en oktober (5). Hierna was het een tijdje stil, maar in januari en februari werd op drie verschillende plekken in Nijmegen weer een exemplaar waargenomen. Als je nog waarnemingen hebt uit deze winter stuur ze dan a.u.b. in. Verder verzoeken we om ook alle waarnemingen uit eerdere winters door te geven aan mij of via de site www.vogelwerkgroepnijmegen.nl, zodat we een volledig beeld kunnen krijgen van de verspreiding en de aantalsvariatie tussen winters.

Hoewel ze minder zeldzaam is dan de Huiszwaluw is het ook van deze soort interessant een volledig broedverspreidingsbeeld te krijgen. We willen geen blokken gaan verdelen zoals vorig jaar, maar we hopen dat jullie dit jaar extra aandacht willen besteden aan deze soort. Kijk dus goed uit en tuur daken, schuren, steenhopen met ruigtes e.d. eens extra af of fiets eens een extra rondje door het dorp of de stad. De bedoeling is om zoveel mogelijk territoriale (zang of andere broedverdachte gedragingen) waarnemingen van deze soort te verzamelen en deze aan het einde van het jaar in een kaart te plotten. We zijn benieuwd! Alvast hartelijk dank voor de moeite.

Foto: Menno Hornman

Eindelijk, eindelijk weer een Big Day in het Rijk van Nijmegen

Remco Wester, r_wester@hotmail.com

Op 3 mei 1998 zagen Menno Hornman, Dick Douwes en Harvey van Diek 117 soorten binnen het gebied van de Vogelwerkgroep Nijmegen. Dit is natuurlijk al veel te lang geleden en het is hoog tijd dat het record eens aan gort gaat!

Daarom organiseer ik in 2006 (weer) een Big Day. Om ieder de tijd te geven de datum vast te leggen en zich voor te kunnen bereiden, is hier alvast een eerste aankondiging. Om het spannend te houden, maar ook om iedereen de mogelijkheid te geven mee te kunnen doen, heb ik twee dagen in de volgende weekeinden uitgekozen: **6 mei 2006** en **13 mei 2006**. Ergens vlak na 13 mei wil ik een middag/avond organiseren, waarop we met alle teams bij elkaar kunnen komen voor uitwisseling van de 'grote verhalen'. Dus, stel je team samen, prik een van de twee dagen en laat het me weten. Dat worden weer leuke avondjes bomen over plan van aanpak!

SPELREGELS

Eén ieder is vrij zijn eigen team samen te stellen

- Alleen vogels binnen het gebied van de VWG Nijmegen tellen
- Het enige geldende vervoermiddel is de fiets
- Ieder team is vrij om start en eindpunt te kiezen
- Ieder team is vrij op één dag het aantal uren te kiezen binnen 24 uur
- Een waarneming geldt alleen als dezelfde vogel is gezien of gehoord door de helft + één van een team (dus bij een team van vier moeten drie de vogel gezien of gehoord hebben)
- Er mag geen gebruik gemaakt worden van 'aanwijzers' (mensen die ergens klaar staan om een soort aan te wijzen)
- Het is voor ieder team niet toegestaan verboden gebieden te betreden om een bepaalde soort te zien. Vanaf de openbare weg mag uiteraard wel.
- Het is niet toegestaan om lokapparatuur te gebruiken.
- Hantering van alle overige 'gedragsregels' in het veld (geen onnodige verstoring...)
- Een zeldzame vogel ontdekt door een team mag doorgebeld worden aan andere teams, maar telt dan niet voor de andere teams. Indien de vogel niet is doorgebeld en een andere team ziet de vogel onafhankelijk, dan telt deze wel.

Ik zit er aan te denken een wedstrijdelement aan de Big Day te verbinden, bijvoorbeeld teamsponsoring: 10 cent per soort en het geld naar een goed doel binnen de VWG, maar daarover later meer. Ik zie jullie reacties graag tegemoet!

Vaarwel Mulderskop; een samenvatting van negen jaar trektellen ('97-'05)

Fred Hustings, f.hustings@hetnet.nl

Regelmatige wandelaars en trimmers op Mulderskop bij Molenhoek keken er de laatste jaren al niet meer van op: de aanblik van één of meer in de lucht turende vogelaars. Dit was een dermate vertrouwde verschijning geworden dat de activiteiten soms vakkundig werden uitgelegd aan mede-recreanten, zij het soms in abjecte termen ('vogelspotters'). Dat was in de beginjaren nog wel anders! Toen in de herfst van 1997 voor het eerst aan het trektelstoeltje vastgeklonken figuren op het heideveld verschenen, leidde dat tot de nodige nieuwsgierigheid en vragen. Die waren niet altijd even intelligent ('de sterren aan het bekijken?' - midden op de dag!) maar werden meestal beleefd beantwoord, wat wel eens tot teleurstelling leidde. Zo hadden twee lieve oude dames het idee dat er een filosoof zat te broeden op iets moois daar op de hei ('Ja, u zat daar altijd maar zo peinzend voor u uit te kijken') en de banale realiteit was een aperte tegenvaller.

Na negen najaren intensief trektellen op Mulderskop werd het tijd voor verandering. Het uitzicht was er niet beter op geworden en was misschien ook wel wat gaan vervelen. Eind oktober 2005 werden wat proeftellingen gehouden vanaf het nabijgelegen zweefvliegveld Maldens Vlak. Dit beviel dermate goed dat de tellingen in het vervolg vanaf deze plek zullen worden gehouden, indien althans de zweefvliegclub net zo gastvrij en coulant blijft als dit jaar het geval was.

Voordat nu de vele uren op Mulderskop in de vergetelheid zullen raken, is het aardig om ze hieronder samen te vatten. Voor meer informatie wordt verwezen naar eerdere publicaties (Hustings 1998, Hustings & van Winden 2001). De dagelijkse resultaten vanaf 2000 zijn te raadplegen op de door Jethro Waanders en Gerard Troost ontworpen website voor trektellers www.trektellen.nl. Kleine verschillen tussen de hier gepresenteerde cijfers en die op de website hebben te maken met invoerfoutjes of onvolledig ingevoerde tellingen.

Fred op z'n vertrouwde stek, foto: Sjaak van den Berg

Telpost

De telpost is beschreven in Hustings (1998) en Evers (2005), zodat hier volstaan kan worden met een korte schets. De Mulderskop is een ongeveer 35ha groot heideterrein ten oosten van Malden en ten noorden van Molenhoek, dat enige lokale bekendheid geniet vanwege het jaarlijkse voorkomen van Nachtzwaluw en Klapekster, en de fervente struiner tevens de nodige Bokjes heeft opgeleverd.

Er werd geteld vlakbij het pad dat de grens vormt tussen Limburg en Gelderland. Het uitzicht in noordoostelijke richting is over 200m onbelemmerd, aan de west- en zuidzijde zorgen bosopslag langs de spoorlijn Nijmegen-Venlo, een singel en opkomend bos voor wat belemmeringen. Het heideveld werd meestal begraasd door Schotse hooglanders, soms ook door pony's en schapen. De wijde omgeving van de telpost bestaat uit (naald)bossen, met het zweefvliegveld als onderbreking.

De omgeving van de telpost bleek op sommige soorten van open terrein een afschrikwekkende uitwerking te hebben; zo passeerden Gele Kwikstaarten vrijwel steeds bijzonder hoog (vaak alleen hoorbaar) en bleken Kieviten alleen tijdens meewindsituaties in flinke partijen langs te komen. Bosvogels, daarentegen, lieten zich vaak goed bekijken door laag over te vliegen; dit leidde soms tot enige interpretatieproblemen (trek of geen trek?), maar echte trek was meestal niet moeilijk te onderscheiden van zeer lokale verplaatsingen. Om trek van 'boomhoppers' te zien (nachttrekkers die overdag nog enige tijd in de trekrichting doorvliegen, van boom tot boom) was de Mulderskop met al dat bos niet geweldig geschikt. De lastig interpreteerbare bewegingen werden meestal veiligheidshalve niet als trek beschouwd. Mezentrek was evenmin probleemloos te volgen, althans wanneer een zuidwestelijke richting werd aangehouden. Dan vlogen de mezen vaak laag en leken ze de spoorlijn te volgen, waarbij ze grotendeels onzichtbaar bleven. Bij trek in (noord)westelijke richting daarentegen, zoals het geval was bij de invasie van Zwarte Mezen in 2005, staken de groepjes het heideveld vaak ter hoogte van de telpost over en lieten ze zich goed bekijken. Voor thermiekgebonden soorten was de heide een attractie; vaak kwamen ze op mooie dagen gericht aangevlogen om te gaan schroeven boven de heide. Even vaak zagen we ze overigens in de verte met dezelfde bedoelingen naar het zweefvliegveld pezen.

Vanaf de laatste dagen van oktober 2005 werd geteld vanaf de nieuwe telpost, op 800 m in de westhoek van het zweefvliegveld gelegen. In principe zal dit voor de meeste soorten weinig verschil hebben uitgemaakt, gezien de geringe afstand en de landschappelijke overeenkomsten. De nieuwe telpost heeft evenwel in noordwestelijke en zuidoostelijke richting een aanmerkelijk beter uitzicht. De tellingen vanaf het vliegveld zijn in dit artikel gewoon onder de noemer Mulderskop verwerkt.

Tellingen

Op een kamikaze-actie van Marcel Bingley na (30 juli 2005, 18 vogels op twee teluren) begonnen de tellingen gewoonlijk in de tweede helft van augustus of de eerste dagen van september, incidenteel half september. In de belangrijkste trekperiode, van half september tot begin november, was de telpost vrijwel dagelijks bemand, met uitzondering van dagen met dichte en hardnekkige mist, storm of langdurige harde regen. De praktijk wijst uit dat er op zulke dagen vrijwel nooit trek van enige betekenis is. In de tweede helft van november kwam gewoonlijk een einde aan de tellingen. Tabel 1 geeft een overzicht

van de tellingen per maanddecade, waarbij de laatste decade - beginnend op de 21^e - tien of elf dagen kan tellen. In de meeste jaren werden 50-60 tellingen uitgevoerd die in totaal meestal 200-270 uren besloegen. Het slapste jaar was 2002, toen de telpost alleen tussen half september en begin november bemand was. In 2004 en vooral 2005 werden veel uren gemaakt door de instroom van nieuwe fanatici. In totaal is er sinds 1997 gedurende 2280 uren verdeeld over 541 dagen getrekteld.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	totaal
juli 3									2	2
aug 1										
aug 2									21,5	21,5
aug 3	9,75	28,5		6,5	21		5,5		40,75	112
sep 1	9	18,5	17,5	2,5	13		39		50,5	150
sep 2	13,5	31,5	31,5	10,25	6,5	3,25	19,5	11	53	180
sep 3	21	41,5	24,5	37,5	20	24,5	29,5	25	51,5	275
okt 1	33,25	28,75	23,5	31,25	26,5	35,5	29,5	59,5	64,5	332,25
okt 2	42,5	44,75	47,5	44	44,5	22,5	55,5	50	51	402,25
okt 3	32,75	24,5	25,5	42,5	25,5	26,25	30,5	58	56,25	321,75
nov 1	20	23,5	25,5	43,5	42	17	38	37,75	44,5	291,75
nov 2	17	18	16,5	13	15		11,5	8	28,5	127,5
nov 3	9	7	11	7	9		11,5	5,5	4	64
totaal	207,75	266,5	223	238	223	129	270	254,75	468	2280
max	9,5	8	9,5	10	10,5	8	9	9,25	12	
tellingen	60	65	53	59	54	33	66	53	98	541

Tabel 1. Overzicht van het aantal teluren per maanddecade in 1997-2005, inclusief het maximum per teldag.

De tellingen begonnen meestal rond zonsopkomst en duurden zo lang de trek van betekenis bleef en/of de teller(s) aanwezig kon(den) blijven. De methode van de Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen (LWVT) werd bewust niet gevolgd. Zo werd geen onderscheid gemaakt tussen vogels binnen en buiten een straal van 100m en werd niet puur op het blote oog vertrouwd, maar veelvuldig van de kijker gebruik gemaakt om de lucht af te zoeken. Dit laatste aspect levert geheid hogere aantallen op. De vogels werden doorgaans per kwartier genoteerd, waarbij van alle min of meer bijzondere soorten trekrichting en eventueel geslacht of leeftijd werden vastgelegd.

Overzicht van de trek

In totaal werden in 1997-2005 1.077.216 vogels gezien, verdeeld over 145 soorten, zeven exoten en één ondersoort. Het per seizoen waargenomen aantal vogels varieerde van 79.920 tot 266.797 in, toevallig genoeg, het eerste resp. laatste teljaar. Of niet helemaal toevallig? Het eerste teljaar, 1997, viel na twee strenge winters en kende veel dagen met rustig weer en staalblauwe lichten. Het is goed voorstelbaar dat de aantallen van sommige wintergevoelig soorten toen lager zijn geweest dan normaal, terwijl de

weersomstandigheden ongunstig waren om veel van de trek te zien. Op de sinds jaar en dag bemande trekpost Randecker Maar in Zuid-Duitsland leverde dat jaar het laagste aantal trekkers op van de hele periode 1970-99 (Gatter 2000). In 2005, daarentegen, waren eventueel wintergevoelige soorten goed aangesterkt door een lange reeks van (zeer) zachte winters in heel Noordwest-Europa. Tegelijkertijd waren de omstandigheden om trek waar te nemen vaak uitgelezen dankzij matige tegenwinds, vaak met een zuidelijke tot zuidoostelijke component, waardoor ook nog enige verdrifting kan zijn ontstaan. De trek van bulksoorten als Houtduif, Veldleeuwerik, Koperwiek, Spreeuw en Vink was alleszins behoorlijk. Bovendien leverde dat jaar van een reeks van soorten een invasie-achtig optreden op. De verschillen tussen beide jaren zullen nog geflatteerd zijn doordat 1997 het eerste jaar op de telpost was (ervaring speelt altijd een rol), er minder uren werden gemaakt en er vaak maar 1-2 tellers aanwezig waren, tegen doorgaans 3-4 of meer in 2005.

De beste dag qua aantal vogels in 1997-2005 was 6 november 2003 met 37.808 vogels, gevolgd door 28 oktober 2005 met 28.209. Dan waren 14 augustus 2005 en 11 november 2003 met 7 resp. 17 vogels (in beide gevallen op twee uur tellen) minder enerverend. De soortenrijkste dagen waren 29 oktober 2005 met 53 soorten, en 10 oktober 2004, 14 en 21 oktober 2005 met 52 soorten. Het laagterecord, drie soorten, viel op 30 juli en 14 augustus 2005.

Tabel 2 geeft een overzicht van alle waargenomen soorten. Per soort wordt het totaal over de hele periode gegeven, de variatie per seizoen (maar bedenk dat het aantal teluren variabel was; tabel 1) en de aantallen op de twee beste dagen. Soorten die viermaal of minder werden waargenomen, worden verderop in dit artikel apart vermeld.

(Tabel 2 staat op pag. 8 e.v.)

*In goed gezelschap. Vlnr: Peter Egelmeers, Marianne van den Berg, Jules Tolboom, Erik van Dijk, Fred Hustings en Minne Feenstra.
Foto: Sjaak van den Berg*

MOURIK 2006-1

Soort	totaal	seizoen max	seizoen min	hoogste dagtotalen
Aalscholver	7779	483	1728	270 (12-10-99), 229 (09-10-04)
Grote Zilverreiger	7	0	3	2 (27-10-04, 31-10-05)
Blaauwe Reiger	281	10	61	26 (24-09-01), 16 (12-09-05)
Ooievaar	11	0	6	6 (28-08-98), 2 (30-09-04)
Knobbelzwaan	9	0	2	2 (05-10-97, 14-10-01, 23-11-04)
Kleine Zwaan	24	0	14	8 (19-10-04), 4 (07-11-04)
Wilde Zwaan	1	0	1	1*
Rietgans	1772	38	460	143 (24-11-04), 97 (31-10-00)
Kleine Rietgans	18	0	15	9*
Kolgans	14507	305	3843	1156 (17-10-99), 999 (16-11-98)
Grauwe Gans	14171	393	3140	2229 (01-11-98), 2070 (07-11-04)
Soepgans	9	0	4	2 (div.)
Indische Gans	3	0	2	1*
Sneeuwgans	1	0	1	1*
Canadese Gans	6	0	3	2 (02-10-97, 11-10-99, 09-10-04)
Brandgans	14	0	9	9*
Nijlgans	744	40	225	45 (14-11-05), 27 (09-10-03, 17-11-05)
Bergeend	4	0	3	3*
Smient	2	0	1	1*
Wilde Eend	62	1	28	13 (23-11-99), 7 (div.)
Pijlstaart	21	0	18	18*
Slobeend	6	0	3	3*
Tafeleend	1	0	1	1*
Kuifeend	1	0	1	1*
Grote Zaagbek	7	0	7	7*
Wespendief	194	0	88	18 (12-09-99), 16 (01-09-05)
Rode Wouw	27	1	5	4 (11-10-04), 3 (19-10-97)
Bruine Kiekendief	83	0	19	5 (23-08-00), 4 (12-09-99)
Blaauwe Kiekendief	134	5	37	8 (16-10-99, 30-10-05)
Grauwe Kiekendief	2	0	1	1*
Havik	8	0	2	1 (div.)
Sperwer	3147	185	957	80 (30-10-05), 77 (18-10-97, 27-10-05)
Buizerd	5803	267	908	349 (17-10-99), 286 (14-10-03)
Ruigpootbuizerd	3	0	1	1*
Visarend	12	0	4	2 (12-09-99, 12-09-05)
Torenvalk	189	2	56	8 (24-09-00), 6 (27-08-98, 29-09-01)
Roodpootvalk	11	0	3	2 (01-09-98), 1 (div.)
Smelleken	119	2	28	6 (22-10-00), 4 (13-10-01)
Boomvalk	49	0	11	4 (12-09-99, 27-08-05)
Slechtvalk	24	1	8	3 (03-10-04), 2 (01-11-98)
Kraanvogel	17	0	9	9*
Scholekster	1	0	1	1*
Bontbekplevier	1	0	1	1*
Morinelplevier	1	0	1	1*
Goudplevier	148	0	41	29 (02-11-98), 24 (02-10-04)
Zilverplevier	1	0	1	1*
Kievit	16386	678	4178	1957 (28-10-04), 1713 (28-10-05)
Kemphaan	1	0	1	1*
Bokje	3	0	2	2*
Watersnip	125	2	31	10 (01-09-05), 9 (08-10-03, 02-09-05)

Soort	totaal	seizoen max	seizoen min	hoogste dagtotalen
Houtsnip	5	0	2	1 (div.)
Rosse Grutto	1	0	1	1*
Regenwulp	2	0	1	1*
Wulp	38	0	14	6 (27-10-05), 5 (27-08-98)
Groenpootruiter	17	0	17	17*
Witgat	1	0	1	1*
Bosruiter	1	0	1	1*
Kokmeeuw	1428	48	362	154 (05-11-01), 101 (09-11-01)
Stormmeeuw	169	3	38	18 (15-11-99), 16 (17-11-05)
Kleine Mantelmeeuw	75	3	18	6 (03-10-97), 28-09-98)
Zilvermeeuw	325	0	154	58 (22-11-97), 28 (09-11-97)
Pontische Meeuw	1	0	1	1*
Holenduif	3368	149	675	239 (05-11-03), 109 (28-10-05)
Houtduif	240409	3993	71962	34823 (06-11-03), 12804 (28-10-05)
Turkse Tortel	74	3	14	7 (18-10-97), 5 (12-10-00)
Zomertortel	22	0	11	4 (06-09-98), 2 (div.)
Halsbandparkiet	1	0	1	1*
Valkparkiet	1	0	1	1*
Koekoek	1	0	1	1*
Velduil	1	0	1	1*
Gierzwaluw	75	0	32	17 (06-09-03), 12 (13-09-98)
Ijsvogel	1	0	1	1*
Draaihals	1	0	1	1*
Zwarte Specht	1	0	1	1*
Grote Bonte Specht	186	7	80	7 (26-10-05), 4 (27-10-05, 05-11-05)
Kleine Bonte Specht	11	0	4	2 (02-10-05), 1 (div.)
Boomleeuwerik	2467	132	530	57 (26-10-05), 55 (13-10-00)
Veldleeuwerik	48743	1998	12467	3089 (28-10-05), 2286 (22-10-02)
Strandleeuwerik	2	0	1	1*
Oeverzwaluw	113	0	43	15 (12-09-00), 13 (23-09-00)
Boerenzwaluw	19039	411	6477	953 (24-09-00), 875 (23-09-00)
Huiszwaluw	3267	4	947	547 (06-09-03), 245 (13-09-98)
Grote Pieper	3	0	1	1*
Duinpieper	14	0	7	2 (06-09-98), 1 (div.)
Boompieper	3674	58	945	265 (01-09-05), 103 (03-09-03)
Graspieper	54145	3093	8711	1631 (09-10-03), 1512 (11-10-97)
Roodkeelpieper	4	0	2	1*
Waterpieper	47	2	9	5 (23-10-99), 3 (22-10-02, 24-10-04)
Oeverpieper	3	0	2	1*
Gele Kwikstaart	1656	6	489	101 (30-08-98), 84 (06-09-98)
Grote Gele Kwikst	513	10	85	10 (19-09-99), 9 (29-09-01)
Witte Kwikstaart	7722	336	1320	182 (13-10-98), 149 (06-10-01)
Pestvogel	2	0	2	2*
Heggemus	2094	162	406	47 (29-09-03), 45 (28-09-02)
Roodborst	1	0	1	1*
Zwarte Roodstaart	11	0	4	2 (25-09-03), 1 (div.)
Gekraagde Roodst	6	0	2	1 (div.)
Paapje	6	0	4	1 (div.)
Roodborsttapuit	13	0	12	3 (03-09-05, 26-09-03)
Tapuit	20	0	9	2 (div.)
Beflijster	213	1	59	22 (08-10-04), 13 (03-10-05)
Merel	1574	104	241	36 (06-10-99), 22 (07-10-99)

MOURIK 2006-1

Soort	totaal	seizoen max	seizoen min	hoogste dagtotalen
Kramsvogel	30923	1121	7740	1892 (29-10-02), 1519 (10-10-04)
Zanglijster	20954	1181	3451	724 (08-10-03), 640 (06-10-01)
Koperwiek	106776	3497	26695	8930 (13-10-98), 8188 (28-10-00)
Grote Lijster	2228	118	436	84 (27-09-97), 78 (24-09-04)
Bladkoning	2	0	1	1*
Tjiftjaf	154	5	37	7 (18-09-04), 6 (20-09-05)
Fitis	6	0	3	2 (26-08-03, 19-08-05)
Goudhaan	387	4	73	11 (20-10-04), 8 (24-10-04)
Vuurgoudhaan	25	0	12	5 (09-09-03), 4 (16-10-02)
Grauwe Vlieg.	1	0	1	1*
Bonte Vliegenv.	2	0	1	1*
Staartmees	34	0	14	14 (29-10-02), 7 (05-11-04)
Matkop	2	0	2	2*
Zwarte Mees	2648	39	1111	153 (26-09-05), 86 (13-09-05)
Pimpelmees	2494	63	542	98 (22-10-97), 77 (23-10-99)
Koolmees	2449	44	523	110 (22-10-97), 54 (25-10-97)
Boomklever	2	0	1	1*
Buidelmees	2	0	1	1*
Klapekster	12	0	3	3 (10-10-04), 1 (div.)
Gaai	1787	0	1198	726 (03-10-04), 105 (04-10-04)
Ekster	19	0	6	4 (02-10-05), 2 (div.)
Notenkraker	1	0	1	1*
Kauw	8086	423	1375	347 (09-10-04), 272 (16-10-99)
Halsbandkauw	1	0	1	1*
Roek	4744	230	980	215 (22-10-00), 178 (02-11-98)
Zwarte Kraai	311	2	135	16 (02-10-05), 11 (12-10-01, 27-10-05)
Bonte Kraai	2	0	1	1*
Raaf	5	0	3	1 (div)
Spreeuw	87696	5182	22550	3117 (18-10-05), 2953 (28-10-05)
Huismus	194	7	45	16 (06-10-99), 12 (11-09-99, 29-09-02)
Ringmus	3768	214	716	111 (19-10-98, 13-10-01)
Vink	249819	17397	57766	7991 (27-10-05), 5908 (16-10-02)
Keep	42133	1662	19408	2146 (17-10-05), 2012 (29-10-05)
Europese Kanarie	58	1	16	3 (11-10-99, 30-10-99, 14-10-05)
Groenling	3050	191	459	39 (15-10-98), 37 (16-10-98)
Putter	731	28	141	21 (06-10-99, 29-09-01)
Sijs	18343	364	3576	392 (27-09-05), 354 (28-09-02, 23-09-05)
Kneu	11483	474	2117	312 (12-10-01), 291 (02-10-05)
Frater	30	0	13	13 (17-11-97), 9 (09-11-00)
Barmsijs	823	1	369	149 (14-11-05), 72 (13-11-05)
Kruisbek	6288	26	2101	146 (24-10-04), 126 (26-10-99)
Goudvink	1218	30	455	92 (08-11-05), 80 (05-11-05)
Appelvink	1485	53	486	51 (30-09-05), 32 (28-10-05)
IJsgors	16	0	5	3 (16-10-03), 2 (02-10-00)
Sneeuwgor	3	0	2	1*
Witkopgor	1	0	1	1*
Geelgor	630	23	121	12 (19-10-97), 10 (02-11-98, 30-10-99)
Ortolaan	31	0	11	7 (01-09-05), 3 (07-09-98)
Dwerggor	1	0	1	1*
Rietgor	7841	511	1469	116 (19-10-97), 112 (16-10-97)
Grauwe Gor	1	0	1	1*

Dagen vol spektakel

Ieder najaar waren er dagen waarop de trek van bepaalde soorten uitstekend was, soms geheel tegen de verwachting in. Aan het eind van het seizoen staan die dagen je nog goed voor de geest, maar een seizoen later is het merendeel alweer in de nevel van de tijd verzonken, en is het goed dat er notitieboekjes zijn. Toch zijn er ook na negen seizoenen tellen nog dagen die zijn bijgebleven vanwege hun bijzondere of onvoorspelbare karakter. Hieronder krijgen enkele teldagen een passende herdenking.

1 november 1998: hoge slierten Grauwe Ganzen

Het najaar van 1998 was uit het oogpunt van de trekteller om te huilen. Dat betrof dan het weer, dat zich van een bedroevende kant liet zien. Na een periode met veel regen in september volgde een week met fraai nazomerweer, die echter bruut werd afgestraft door een bonte stoet van depressies in oktober, de belangrijkste trekmaand. De wind kwam voortdurend uit de westhoek en was vaak hard, en vrijwel elke dag viel er regen. In die tijd had ik nog geen internet om 's ochtends even de buienradar te controleren, en een nat pak was vaak het gevolg. De trek was in de korte pauzes tussen aanstormende depressies vaak heel goed, maar daar stonden talloze deprimerende dagen tegenover. Eind oktober zette een weersverbetering aarzelend in en tijdens een periode van rustig en vriendelijk weer begin november passeerden nog opvallend veel trekkers, vogels die vermoedelijk beter weer hadden afgewacht.

Op 31 oktober was het nog bewolkt met af en toe buien en lage temperaturen. Na zware nachtelijke regen trok de hemel in de vroege ochtend half open bij een naar noordwest draaiende wind. In de heldere en koude lucht kwamen talrijke buien voor, maar die bleven gelukkig merendeels ver ten westen van de telpost. Rond 11.00 u werd een toenemende trekactiviteit van Grauwe Ganzen duidelijk. Op Mulderskop worden regelmatig laag vliegende Grauwe (en andere) Ganzen gezien waarvan het trekgehalte wel eens wat dubieus is. Nu ging het echter om zeer hoog passerende slierten en V-tjes tot 120 stuks, die allemaal naar westzuidwest gingen. Het was fascinerend om de hoge, zwak hoorbare groepen met de kijker op te sporen. De door vals zonlicht beschenen lichte bovenzweugels staken onwaarschijnlijk licht af tegen de dreigende donkere wolkenformaties en gaven de vogels soms een spookachtige aanblik. Deze trek bleef doorgaan tot het einde van de dag; nog in de schemer, op weg naar huis, hoorde ik Grauwe Ganzen overkomen. In totaal passeerden er 2229 de telpost. De overige trek was die dag niet buitengewoon, al staat een duo Slechtvalken, oplichtend tegen een Willink-lucht, voorgoed op mijn netvlies gebrand. Grappig genoeg herhaalde de situatie zich op 7 november 2004, met eveneens laat op gang komende en zeer hoge trek in koele en heldere luchten (en met opnieuw de Maldense veldloop als achtergronddecor!). Die dag ging het tot 16.00 u om 2070 Grauwe Ganzen, en wanneer er opnieuw tot de schemer zou zijn geteld, was het record van 1998 misschien wel gebroken. Dergelijke ganzenrijke dagen waren een uitzondering op Mulderskop. De enige dagen, buiten de hier genoemde, waarop er van een soort meer dan 1000 trekkers werden gezien, waren

17 oktober 1999 (met een opvallend vroege trek van Kolganzen, 1156) en 9 november 2001 (met 1118 Grauwe Ganzen).

17 oktober 1999: torentjes Buizerds

Al in het eerste jaar, 1997, was gebleken dat roofvogeltrek op Mulderskop bij tijd en wijle spannend kon zijn. Op 18 en 19 oktober passeerden toen 239 en 163 Buizerds, aantallen die ik niet gewend was bij frequente trektellingen in Zuid-Limburg eind jaren zeventig/begin jaren tachtig. Blijkbaar werden zulke thermiekvliegers aangezogen door de boven bos en heide gestimuleerde vorming van thermiekbellen (het zweefvliegveld ligt niet voor niets naast de telpost). Naderhand zouden nog verschillende van zulke spectaculaire dagen volgen, bijna altijd tijdens zonnig en rustig weer met een oostenwindje, en voorafgegaan door de massale oversteek van Buizerds bij Falsterbo in Zuid-Zweden. De beste dag ooit kondigde zich in de namiddag van 16 oktober 1999 aan, toen plotseling groepen tot 41 en 48 Buizerds verschenen; deze trek, waarbij in totaal 170 exemplaren betrokken waren, ging door tot een half uur voor zonsondergang. De volgende dag, 17 oktober, verschenen de eerste trekkers al 25 minuten voor zonsopkomst in actieve vlucht. De meeste trek vond plaats rond 12.00-12.45 u en 14.00-15.00 u, toen alleen al zevenmaal groepen van 16-27 exemplaren in de lucht hingen. Aan het eind van de dag waren 349 Buizerds bijgeschreven. Met een indrukwekkend aantal Kolganzen (zie hierboven) en nog wat krenten zoals een IJsgors en een van hoog invallende en na tien minuten weer vertrekkende Klapekster werd het een dag om niet licht te vergeten. Overigens bleken er op telpost Eltenberg, gelegen op zo'n 20 km afstand, nog aanzienlijk meer Buizerds te zijn gepasseerd, namelijk 873 en 512 op 16 en 17 oktober (Schoppers 2002). Het verschil tussen beide telposten was karakteristiek. Op normale tot vrij goede dagen ontlieden de aantallen Buizerds (en andere roofvogels) op Elten en Mulderskop elkaar weinig, maar op superdagen sloeg Elten alle records. De stuwwal in het Montferland had blijkbaar nog wat meer aantrekkingskracht op thermiekvliegers dan Mulderskop, terwijl bovendien het uitzicht aldaar veel ruimer is. Laten we ook niet vergeten dat ik op 17 oktober vrijwel de hele dag in mijn eentje stond te turen, terwijl er op Elten een complete telploeg in de weer was.

6 november 2003: Houtduiven niet bij te houden

De trek van Zweedse Houtduiven naar hun overwinteringsgebieden in Zuidwest-Europa voert ze langs de oostgrens van Nederland. Deze omschrijving dient men krap te definiëren, want buiten Twente, de Achterhoek, Limburg en zuidoostelijk Noord-Brabant is de aanblik van scharen Houtduiven tegen de lucht iets heel bijzonders in Nederland. De Mulderskop ligt aan de rand van die messcherpe snijding, en in vele jaren aan de verkeerde kant. In jaren met veel westenwinden, zoals het vermaledijde 1998 (dagmaximum van 683), worden zelden groepen van enige omvang gezien. In jaren met veel zuidenwinden kan het een stuk beter zijn, zoals bleek in 2005. In jaren waarin de wind in oktober en begin november een oostelijke component heeft, is het geduldig

afwachten of de trekbaan al dan niet in voor ons gunstige zin gaat verschuiven. Zo'n najaar was 2003, met zijn snijdende oostenwinden (en hoge, vaak onzichtbare trek) en lage temperaturen (op menige dag enkele graden onder nul) bepaald geen pretje voor de trekteller. Het zat dat jaar niet mee met de Houtduiven; eind oktober was er nog geen trek van betekenis geweest en toen het rond de maandwisseling regenachtig en mistig werd, leken de kansen wel verkeken. Maar de aanhouder wordt beloond! Op 5 november verbeterde het weer en werd het mooie aantal van 6622 Houtduiven genoteerd (naast 239 Holenduiven, een daarna niet meer vertoond record). De volgende ochtend barstte bij zonsopkomst omstreeks 07.40u een ongekend houtduivenspektakel los. Groep na groep passeerde, en sommige fronten waren zo breed en diep dat ze bijna niet te tellen waren en naar schatting tenminste 2000 vogels bevat zullen hebben. Tot 11.00u kwam de ene golf na de andere langs, daarna begonnen veel groepen in de verte neer te strijken en werden de gezelschappen snel kleiner. Alma Derksen en ik stonden aan het eind van de ochtend perplex: in 5,5 uur waren 34.823 Houtduiven gepasseerd. Dat dit voor Mulderskop heel veel is, blijkt wel uit het feit dat de twee andere beste dagen ieder rond 12.000 Houtduiven opleverden. De volgende ochtend was de storm voorbij en sukkelden nog 1870 Houtduiven voorbij.

28 oktober 2000: gedreven Koperwieken

De ochtend van 28 oktober 2000 beloofde uit trekteloogpunt weinig goeds. Er viel een permanente lichte regen onder een gesloten dik en laag wolkendek, en het zag er niet naar uit dat daarin op korte termijn verandering zou komen. Een goed moment om eens af te koelen van de dagelijkse trektelhectic, een beetje uit te slapen en het huis eens uit te graven. Toch onrust, af en toe een blik naar buiten en eens op het terras staan. Op wat Koperwieken na - een soort die het dat najaar vies had laten afweten - was er echter niets te horen, en het was een gevalletje zelfkastijding om toch rond 08.15u naar de telpost te gaan. Na enige tijd in de mistroostige lucht turen drong het zinloze van de onderneming door en besloot ik omstreeks 10.45u weg te gaan. Een trosje Koperwieken, de eerste groep die ochtend na wat losse vogels, verlamde echter de besluitvaardigheid en dat was maar goed ook. Bijna vanuit het niets begon het Koperwieken te regenen, met binnen vijf minuten 571 exemplaren die in lange slierten allemaal naar zuidoost de bosrand volgden. Al spoedig werd het zo druk dat soms niet meer te onderscheiden was waar de ene groep begon en de ander ophield. Tijdens het hoogtepunt van de trek, rond het middaguur en in langzaam minderende regen, kwamen sissende groepen van 260 en 240 Koperwieken achter elkaar aan gejakkerd. De pulserende stromen hielden tot 15.30 u in hoog tempo aan, en toen ik een uur later opbrak, stonden een fraaie 8188 Koperwieken op de tellijst. Een vergelijkbaar aantal was alleen op 13 oktober 1998 vastgesteld, met 8930 trekkers. Toen stonden we echter een groot deel van de tijd met

Trektellen gaat soms gepaard met fraaie luchten. Foto: Sjaak van den Berg

drie tellers (Arjan Boele op zijn eerste bezoek aan de telpost - *timing* is alles - en Peter Eekelder waren de kompanen), terwijl ik er in 2000 alleen voor stond. Het zou me niet verbazen wanneer het totaal toen bij een betere telpostbezetting hoger zou zijn uitgekomen dan in 1998 - maar dat is muggenzifterij.

In latere jaren was het voorkomen van Koperwieken sterk wisselend, soms

indrukwekkend, maar nooit meer zo verpletterend als tijdens de klappers van 1998 en 2000. Hoewel er vooral ook in 2005 hele mooie dagen bij waren, met eenmaal - net als in 2000 - levendige trek dwars door zware regen heen. Voor wie wat wil weten over de achtergronden van de massale trek in 1998 en 2000, die ook elders in het land opviel, valt het nodige te lezen in LWVT/SOVON (2002, pag. 26-27), respectievelijk De Nobel (2000).

3 oktober 2004: flappende Gaaien

Een invasie geeft een trektelseizoen sjeu. Ieder najaar werd dan ook weer in spanning afgewacht wat het lot in petto had. Meestal had dat weinig om het lijf; zo was er in het seizoen van - alweer - 1998 eigenlijk geen enkele soort met een invasie-achtig optreden. Daar staat het gedenkwaardige najaar van 2005 tegenover, dat wat invasievogels betreft in september een goede start kende (Zwarte Mees, Sijs, Kruisbek), met een prima voortzetting in oktober en november (Appelvink, Goudvink, Barmsijs).

De misschien wel leukste invasievogels zijn Gaaien. De soms hoog, op Mulderskop echter vaak laag zwoegende groepen hebben hun eigen bekoring, en zijn ook nog eens koddig wanneer blijkt dat sommige vogels met volle krop en een eikel in de snavel vliegen ('boterham voor onderweg'), na blijkbaar in de omgeving te hebben gefoerageerd. Het was evenwel lang wachten op een echte invasie. De tellingen begonnen een jaar na de omvangrijke invasie van 1996, en op het najaar van 1999 na was er nooit veel van gaaientrek te merken. De rondvliegende vogels werden wel met enige hoop nagekeken maar bleken vrijwel altijd lokale, naar productieve eiken vliegende individuen te betreffen.

Najaar 2004 leek het er dan toch van te komen. Bij het dagelijks invullen van de lijstjes op www.trektellen.nl viel het op dat er eind september tientallen Gaaien werden gemeld vanuit Groningen en Twente. Op Mulderskop (en elders in het land) was nog niets te

merken, maar dat zou snel veranderen. De Gaaien waren daarbij zo aardig om in het weekend te pieken, zodat ze meedogenloos konden worden geturfd. Waren we op zaterdag 2 oktober al blij met 61 Gaaien, aangezien dat een verbetering van het oude record betekende, de volgende dag sloeg alles. Al in de eerste ochtenduren kwamen groepen tot 34 Gaaien langs, maar in de loop van de ochtend leek de trek uit te doven. Dat Erik van Winden en ik toch bleven, was vooral omdat er onderhoudende buizerdtrek was. Vanaf het middaguur begon het opnieuw te stromen met de Gaaien. Telkens verschenen groepen laag boven de noordoostelijke bosrand om zich naar zuidwest tot zuidzuidwest te spoeden, vaak op geringe hoogte; de grootste groepen bestonden uit 60 en 48 vogels. Soms vielen groepen gedurende een kwartier of zo in, om daarna weer door te gaan. Dit hield aan tot 16.15 u, toen er 726 Gaaien op het formulier stonden. Hiermee scoorde Mulderskop het hoogste Nederlandse gaaienaantal van dat seizoen. Tegelijkertijd was er goede buizerdtrek gaande, met 212 exemplaren een opvallend aantal voor die vroege datum, en dat ondanks de nogal egale (maar dunne) bewolking. Drie afzonderlijk passerende Slechtvalken gaven de dag nog wat meer allure. De volgende dag druppelden nog 105 Gaaien langs - een aantal dat we normaliter zingend zouden hebben genoteerd maar na de zinderende zondag zowaar wat tegenviel - en daarna was de trek vrijwel voorbij. Gaaien in 2004, een kortstondig maar hevig spektakel.

Min of meer bijzonder

In de loop der jaren zijn heel wat soorten gezien die als bijzonder werden ervaren: omdat ze landelijk of regionaal zeldzaam dan wel schaars zijn, maar ook soorten die dat bepaald niet zijn en toch op de telpost weinig werden gezien. Hieronder wordt een overzicht gegeven van soorten waarvan hooguit vier waarnemingen gedaan werden.

Duikers t/m eenden

Voor watervogels is Mulderskop een waardeloze telpost. De ligging in een kurkdroge en bosrijke omgeving, en de complete absentie van open water binnen een straal van enkele kilometers maakt het terrein tot een voor watervogels te mijden gebied. Ze vliegen er gewoon omheen of zo hoog dat ze gemist worden. Relatief veel waarnemingen stammen dan ook van dagen met ongewone weersomstandigheden, die de trek in de war schoppen.

Zwanen boven de heide is een ongewoon gezicht. Toch werden Knobbelzwaan en Kleine Zwaan verschillende malen gezien, de Wilde Zwaan eenmaal (23 november 2004).

Tot de schaarse ganzen behoorde de Kleine Rietgans, met waarnemingen op 25 oktober 1999 (twee), 7 november 2000 (een) en 31 oktober en 5 november 2005 (zes respectievelijk negen). Eveneens verre van gewoon waren Indische Gans (3 oktober 1998), Sneeuwgans (onvolwassen vogel meevliegend met andere ganzen op 5 november 2005) en

Brandgans (een, drie en een meevliegend met andere ganzen op 5 november 2001, 11 en 27 oktober 2004, groepje van negen laag op de zeer heilige 15^e oktober 2000 passerend).

Op de Wilde Eend na werden alle eenden met uitroeptekens opgeschreven. Bergeenden werden alleen in het eerste en laatste jaar gezien (23 oktober 1997 en 29 oktober 2005, drie respectievelijk een). Solitaire Smienten durfden de passage van Mulderskop alleen aan in het gezelschap van Grauwe Ganzen (10 november 1999) en Kolganzen (9 november 2001). Pijlstaarten daarentegen vlogen in soorteigen groepjes van drie (18 oktober 1998) en 18 (30 september 2004). De enige Slobeenden, telkens drie in getal, werden gezien op 13 november 1999 en 27 oktober 2005. De eerstgenoemde datum, een mistige dag met een korte opklaring, leverde ook de enige Tafeleend op. Een mannelijke Kuifeend katapulteerde zichzelf van grote hoogte in een (daarop exploderend) groepje Kolganzen op 28 september 2002. De zeven Grote Zaagbekken op 21 november 1998 vormden een substantieel aandeel van het totaal van slechts 23 trekvogels tijdens twee uur koukleumend tellen op 21 november 1998 (de thermometer kwam niet uit boven -8°C).

Roofvogels

Grauwe Kiekendieven waren uitermate schaars, met waarnemingen alleen op 24 september 1998 (waarschijnlijk juveniel) en 20 augustus 2005 (fraaie man). Ruigpootbuizerds zijn in het werkgebied van Vogelwerkgroep Nijmegen een bijzonderheid, en het waren dan ook fraaie dagen toen ze passeerden op 7 november 2001 (juveniel noordwest, ging vijf minuten bidden boven vliegveld), 24 oktober 2002 (juveniel gedurende 35 minuten aanwezig op de heide, zittend en biddend, daarna zuidzuidwest, gefotografeerd) en 31 oktober 2003 (adulte man westzuidwest).

Kraanvogel t/m meeuwen

Even slikken voor een geboren Zuid-Limburger, maar Kraanvogels waren poepzeldzaam (5 november 1999, 12 oktober 2002, 14 oktober 2005 respectievelijk negen, een en zeven).

Steltlopers waren net zo zeldzaam als de overige watervogels. Naast Kieviten werden alleen Goudplevier, Watersnip en Wulp af en toe gezien. Bij de overige steltlopers ging het, ondanks de vele teluren, vaak om eenmalige ontmoetingen, zoals bij Scholekster (22 oktober 1997), Bontbekplevier en Rosse Grutto (beide op de beruchte datum van 11 september 2001 en onder rottige weersomstandigheden), Zilverplevier (5 november 1998, alleen gehoord), Groenpootruiter (groep van 17 op 12 september 1999), Witgat (28 augustus 2003), Bosruiter en Kempmaan (beide op 9 september 2005). De Morinelplevier die op 22 september 2000 zacht roepend laag naar zuid vloog en vermoedelijk was opgestegen op het zweefvliegveld, behoort tot de beste herinneringen. Overvliegende Bokjes waren blijkbaar kalendervast, met waarnemingen op 4 november 2000 (twee, later invallend) en 4 november 2001 (hoog overvliegend). Solitaire Regenwulpen werden gezien op 30 augustus 1997 en 29 september 2002.

Bijzondere meeuwen werden eigenlijk nooit gezien, op een adulte Pontische Meeuw na, die na enig puzzelen op 29 oktober 2005 werd thuisgebracht.

Duiven t/m zwaluwen

Een hoge Velduil passeerde de telpost op 3 oktober 2005, nadat er al enkele weken eerder op 28 augustus eentje had plaatsgenomen op een paaltje. Schrille geluiden klonken bij een passerende Halsbandparkiet (15 oktober 2001) en Valkparkiet (11 oktober 1997). De enige Koekoek ooit werd gezien op een van de allereerste tellingen (30 augustus 1997). Bizar in de context van droge heide en naaldbos was een in de schemer van 22 september 2003 met een noodgang overscherende IJsvogel, eerst naar noordoost maar pijlsnel bijdraaiend naar zuidoost. Even ongewoon was een Spreeuw-grote vogel met middellange staart en vooruitstekende kop die op 28 september

2002 in een groepje Vinken meevloog en zich bij de bosrand losmaakte: een Draaihals! Lokaal pendelende Zwarte Spechten waren regelmatige kost, slechts eenmaal werd er een verdacht van wat hogere ambities (7 september 1999).

Strandleeuweriken zijn vette krenten in het binnenland. Op 5 oktober 1999 en 12 oktober 2003 werden solitaire passanten herkend, in eerste instantie op grond van het heldere fluitje. Dit geluid werd ook regelmatig gehoord bij een mannelijke vogel die

op 13 oktober 1998 minimaal een half uur lang op het zweefvliegveld zat; bij elk overtrekkend groepje Graspiepers begon hij te roepen.

Piepers t/m klauwieren

De zeldzame Grote Pieper werd gezien op 16 oktober 1998, 11 oktober 1999 en - invallend en even pleisterend tussen Graspiepers - op 9 november 2005. De ijle en langgerekte roep van een Roodkeelpieper weerklonk op 25 september en 7 oktober 1998, 7 oktober 2001 en 25 september 2005. Oeverpiepers zijn in het binnenland buitengewoon zeldzaam, en er bestaat enige discussie of de roep te onderscheiden is van die van Waterpiepers. Ik meen van wel (al is het zeer behulpzaam wanneer wat van de onderzijde te zien is, die veel donkerder is dan bij de Waterpieper, bovendien ontbreekt de markante witte staartvlag); trekkers werden genoteerd op 6 en 11 oktober 1999 en op 7 oktober 2004. Van Pestvogel-invasies werd niets gemerkt, op een tweetal overvliegende vogels na op 25 november 2003. Vreemd genoeg werd slechts eenmaal een actief trekkende Roodborst genoteerd, op 14 oktober 2005. Uiteraard is dit een nachttrekker, maar wel een talrijke, zodat wat meer verwacht zou mogen worden.

Bladkoningen, van boom tot boom hoppend, werden kortstondig gezien op 3 oktober 1999 en 7 oktober 2000. Veel beter lieten zich fanatiek roepende vogels bekijken die langdurig aanwezig waren op 25 september en 4 oktober 2000.

De enige Grauwe Vliegenvanger vloog van struik naar struik op 8 september 1998. Op dezelfde dag viel er ook een Bonte Vliegenvanger in, iets dat alleen op 20 augustus 2005 werd herhaald, toen er tevens enkele jagende vogels op de telpost zaten. Matkoppen en Boomklevers waren vrijwel dagelijkse gasten, maar zich duidelijk over grotere afstanden verplaatsende vogels werden alleen gezien op 13 september 2005 (twee Matkoppen) resp. 7 september 1999 en 1 oktober 2002 (telkens solitaire Boomklevers). Buidelmezen werden uitsluitend gehoord, en wel

op 25 oktober 2003 (in dichte mist, de vogel draaide zo te horen boven de heide om) en 28 september 2005.

Kraaien t/m gorzen

De herfst van 1999, die enige verplaatsingen van Gaaien teweegbracht, leverde tevens de enige Notenkraker op (19 september). Een duidelijke 'Halsbandkauw' was op 23 oktober 1999 onder goede belichting zichtbaar in een trekgroep waarin in ieder geval ook gewone Kauwen meevlogen. Dat het met de Bonte Kraai een aflopende zaak is, bleek uit het feit dat de enige waarnemingen vielen in de beginjaren 1997 (28 oktober) en 1998 (17 november). IJsgorzen werden weinig gezien en ook niet ieder jaar, maar Sneeuwgorzen waren nog wat zeldzamer; solitaire vogels deden de telpost aan op 19 november 1997, 21 oktober 2000 (fraai invallend op zandpad net naast de post) en 8 november van hetzelfde jaar. Op 28 oktober 2005 klonk een gorzenroep die niet eerder gehoord was; het betrof naar alle waarschijnlijkheid een Witkopgors, zoals beschreven door Minne Feenstra (2005). Door Bram Aarts (1997) is de enige Dwerggors waargenomen die de telpost passeerde, op 26 oktober 1997. Een Grauwe Gors op 8 november 2005 daalde even om met een opvliegend groepje Veldleeuweriken mee te vliegen.

Enige fenologie

Tussen half september en half november werd ieder jaar vrijwel dagelijks geteld, uitgezonderd de dagen met slecht weer. Dit biedt gelegenheid om van een aantal trekkers de eerste dan wel laatste datum te bepalen, evenals de mediane datum van aankomst of vertrek binnen de periode 1997-2005. Deze gegevens zijn opgenomen in tabel 3. Daarbij zij aangetekend dat bij de Beflijster één jaar buiten beschouwing is gelaten omdat hij toen slechts eenmaal werd gezien, en bij de Goudvink twee waarnemingen vroeg in augustus terzijde werden gelegd omdat werd aangenomen dat het eerder lokale broedvogels (overigens bijzonder schaars in het hele Rijk van Nijmegen) zou betreffen dan trekkers. Bovendien is het bij Sijzen tegenwoordig steeds moeilijker om najaarstrek nog te onderscheiden van zomertrek, een verschijnsel dat vaker lijkt voor te komen en in ieder geval in 2005 opvallend was. De Boomleeuwerik, broedvogel op het nabijgelegen vliegveld, werd geen enkele maal vóór half september gezien.

Soort	Med. aankomst	Spreiding	Vroegste jaar
Rietgans	13-10	09-10 / 07-11	2002, 2004
Kolgans	03-10	19-09 / 18-10	1999
Blauwe Kiekendief	04-10	18-09 / 28-10	1998
Smelleken	24-09	03-09 / 18-10	2003
Boomleeuwerik	18-09	12-09 / 22-09	2000
Waterpieper	13-10	06-10 / 25-10	2004
Beflijster	01-10	21-09 / 12-10	2005
Kramsvogel	14-09	27-08 / 29-09	2005
Koperwiek	24-09	19-09 / 03-10	1998
Keep	24-09	18-09 / 30-09	2004
Sijs	03-09	13-08 / 21-09	2005
Barmsijs	02-10	21-09 / 01-11	1997, 1999
Goudvink	29-09	01-09 / 11-10	2005
Soort	Med. vertrek	Spreiding	Laatste jaar
Boerenzwaluw	18-10	11-10 / 05-11	1997
Huiszwaluw	02-10	14-09 / 14-10	2003
Boompieper	13-10	06-10 / 26-10	2000
Gele Kwikstaart	03-10	28-09 / 18-10	2001

Tabel 3. Aankomst en vertrek van enkele soorten in 1997-2005. Weergegeven worden de mediane dag van aankomst of vertrek, de spreiding per seizoen en het seizoen met de vroegste of laatste waarneming.

Sommige soorten bleken jaarlijks binnen een korte periode aan te komen (Keep, Boomleeuwerik) of te vertrekken, wat voor andere soorten ook geldt wanneer enkele uitschieters buiten beschouwing wordt gelaten (Boerenzwaluw: op de novemberwaarneming na steeds verdwijnend tussen 11-19 oktober, Waterpieper: vijf van de negen aankomsten dateren van 13-16 oktober). Bij andere soorten strooien de data veel meer.

Niet in de lijst opgenomen is de Gierzwaluw, die in hoofdzaak in juli en begin augustus wegtrekt. Septemberwaarnemingen werden in drie jaren gedaan, terwijl twee zelfs nog later vielen. Op 23 oktober 1999 hing onverwacht een foeragerende Gierzwaluw vijf minuten in de lucht alvorens te verdwijnen bij half bewolkt weer en 10°C; op 25 oktober 2002 herhaalde dit schouwspel zich bij druilerig weer en een graad of 13 (en met een Grote Zilverreiger op de achtergrond). Beide vogels maakten een uitermate fitte indruk.

Doortrekpatronen van enkele soorten

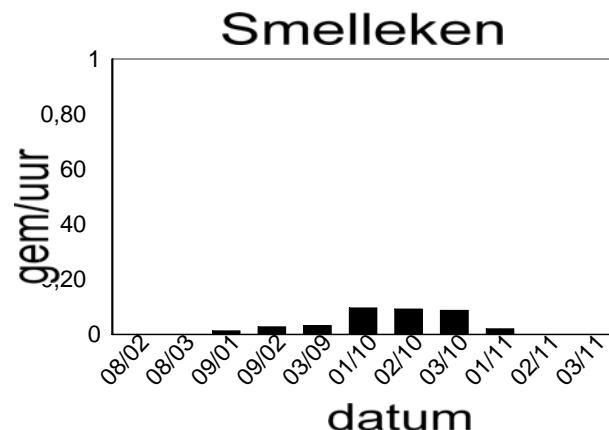
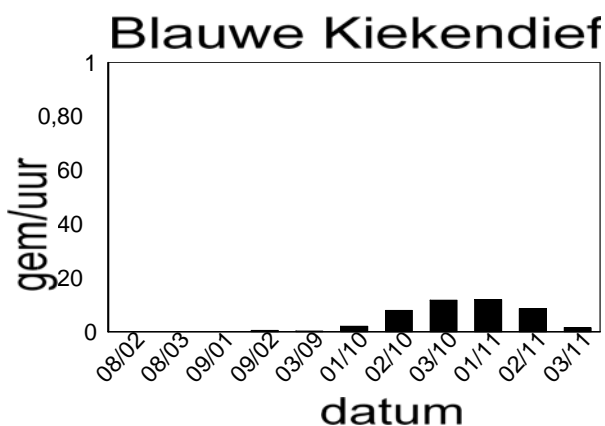
Het is op deze plaats onmogelijk om de doortrekpatronen van alle soorten te tonen en te bespreken. Daarom is ervoor gekozen dit te beperken tot een vijftal soorten die 'iets' met de Mulderskop leken te hebben. Het gaat om de volgende vijf soorten: Blauwe Kiekendief, Smelleken, Boomleeuwerik, Beflijster en Goudvink op de Mulderskop in 1997-2005.

Blauwe Kiekendief

Het heideveld van de Mulderskop heeft - net als overigens het nabijgelegen zweefvliegveld - duidelijk aantrekkingskracht op trekkende Blauwe Kiekendieven. Menige vogel vloog in een rustige zoekvlucht een of meer rondjes over de hei alvorens door te trekken. Ook bleek wel eens een enkeling in de halfhoge heide geslapen te hebben, en werd dan als een der eerste vogels in de ochtendschemer opgemerkt. De mediane doortrekdatum (waarop 50% van het totaal gepasseerd is) viel op 31 oktober, maar mannen blijken gemiddeld wat later te passeren dan vogels in vrouwelijk kleeed, inclusief juvenielen (mediane datum 5 november resp. 30 oktober, n=27 resp. 79).

Vogels in juveniel kleeed zijn op afstand niet goed te herkennen; van 18 dichtbij passerende juveniele vogels viel de mediaan op 25 oktober.

Smelleken

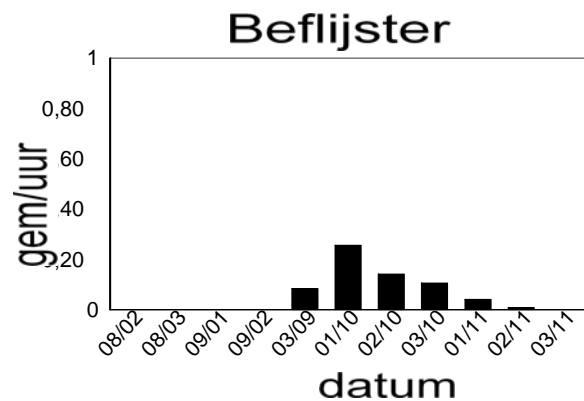
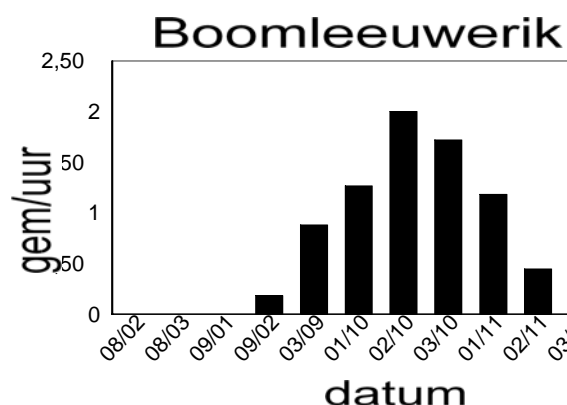
Van een voorbij pezend Smelleken kan een trekteller niet genoeg krijgen. Het aantal waarnemingen vertoonde een opmerkelijke jaarlijkse variatie. Dat kan deels reëel zijn en bijvoorbeeld te maken hebben met een hoog of laag populatiepeil in de herkomstgebieden, maar het is wel duidelijk dat een deel van de variatie verklaard kan worden uit waarnemersinvloeden. Bijna alle Smellekens vliegen immers laag tot middelhoog in een vrijwel onophoudelijke slagvlucht (de enkelingen die veel hoger vliegen zijn overigens - bij gebrek aan referentie - verrassend lastig van Slechtvalk te onderscheiden); ze worden daardoor gemakkelijk gemist, zeker op drukke dagen. Het zal dan ook geen toeval zijn dat jaren met veel trektellers op de post, zoals 2004 en 2005, relatief veel Smellekens opleverden. De mediane datum viel op 12 oktober. Mannelijke vogels zijn qua kleeed (volwassen vogels) en grootte (alle leeftijden) in principe van vrouwelijke dieren te onderscheiden, maar dat valt in de korte tijdsperiode waarin een

jakkerend Smelleken passeert niet altijd mee. Het is dan ook onder enig voorbehoud dat hier vermeld wordt dat mannelijke vogels wat vroeger leken te passeren dan vrouwelijke (mediane datum 7 resp. 13 oktober, n= 28 resp. 50).

Boomleeuwerik

Ook Boomleeuweriken raakten in enige vervoering bij het zien van Mulderskop. Trekvogels bogen soms van hun koers af om even over de heide te vliegen, daarbij druk roepend (op zoek naar soortgenoten?). Ze vielen echter vrijwel nooit in; de heide met zijn egaal gesloten vegetatiedek is dan ook weinig geschikt voor deze bodemfoerageerder. Op het zweefvliegveld, met zijn korte heischrale vegetaties en brede zandpaden, komen trekkers vaker aan de grond.

De trek begon jaarlijks half september, steevast een aantal dagen eerder dan die van de Veldleeuwerik. Gemiddeld werd de eerste Boomleeuwerik bijna zeven dagen eerder gezien dan de eerste Veldleeuwerik (uitersten 2-11 dagen). De trek piekte meestal in de tweede en/of derde decade van oktober, soms in de eerste decade van die maand (1997, 2004) en een enkele maal al in de laatste decade van september (1999) of pas in de eerste van november (1998). In het laatste geval was daar ook een duidelijke reden voor. De Boomleeuwerik is een mooi-weertrekker die zich bij harde tegenwind en regen niet laat zien. In oktober 1998 werd het weerbeeld wekenlang bepaald door westenwinden met vrijwel dagelijks regen. Pas in de eerste decade van november werd het gedurende langere tijd rustig en droog, en passeerden ongewone aantallen Boomleeuweriken die blijkbaar de weersverbetering hadden afgewacht. De mediane datum, berekend over alle jaren, viel op 18 oktober.

Beflijster

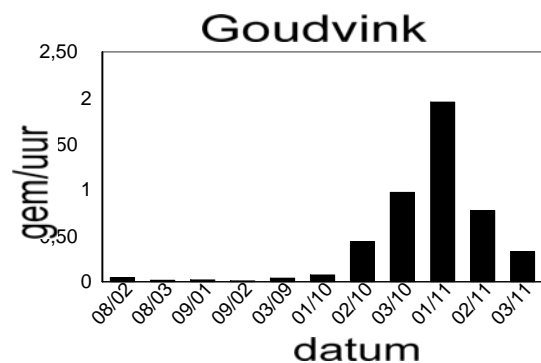
Al in het eerste jaar was het verschijnen van Beflijsters op de trektellijsten een opmerkelijk gebeuren. Ik was het zelf in ieder geval vanuit Zuid-Limburg niet gewend om deze soort in het najaar tijdens trektellingen te zien (slechts eenmaal gelukt tijdens vele honderden uren op de Kunderberg-Voerendaal). Dit herhaalde zich in de volgende jaren,

al was de jaarfluctuatie in het waargenomen aantal enorm. Vermoedelijk spelen waarnemerseffecten ook hierbij een rol. De Beflijster is een van de lastiger te determineren soorten, zeker op afstand. Dan is er van de bef niets te zien (onvolwassen vogels hebben die trouwens nog niet, terwijl deze bij vrouwtjes en soms zelfs mannetjes in vlucht lang niet zo opvallend is als verwacht) en moet je het hebben van structuurkenmerken (lange staart, lange spitse vleugels), vlieggedrag (rustiger vliegend dan meer fladderende Merel) en eventueel roep (meest gehoord een karakteristiek "tschwierrr"; meeste vogels evenwel stil). Typisch een soort die vaak pas bij wat langer nakijken wordt thuisgebracht, want verwisseling met Kramsvogel en Merel is niet denkbeeldig. Het is dan ook logisch dat deze soort er op drukke dagen vooral uitgehaald wordt wanneer er meer (op de soort gespitste) tellers aanwezig zijn.

De trek begon meestal eind september en piekte in de eerste twee decaden van oktober, met de mediaan op 10 oktober. In sommige jaren, zoals in 2005, was er een tweede piekje eind oktober. Waarnemingen in de eerste novemberdecade waren niet ongevoel (in zeven najaren gezien), maar het ging meestal maar om een of enkele vogels per ochtend. De laatste waarneming viel op 14 november 2005.

Goudvink

In de meest jaren stelde de trek van Goudvinken weinig voor. In vier najaren ging het echter om wat hogere aantallen. In 1997 werden in de laatste decade van oktober en de eerste twee van november af en toe aardige aantallen gezien (max. 16 en 14 op 30 oktober resp. 17 november). In 2001 was dit opnieuw het geval; de trek begon toen rond 15 oktober en piekte enkele dagen later (max. 33 en 27 op 17 resp. 20 oktober). In 2004 zette de trek in rond 19 oktober en piekte deze in de laatste decade van die maand (max. 28 op 29 oktober en 23 op 24 en 31 oktober). Van 197 goed waargenomen vogels liet 77% een afwijkende roep horen, een nogal toonloos 'peh'. Dit was een landelijk fenomeen, waarbij wel gesproken werd van 'trompetgoudvink'. Deze vogels bleken van ver te komen, vanuit de provincie Komi bij de Oeral, en werden tot in Engeland en Midden-Frankrijk vastgesteld (Neijts 2005, Pennington & Meek 2006). Groot was de verrassing toen in 2005 opnieuw 'trompetgoudvinken' werden waargenomen, en wel in spectaculaire aantallen. Op Mulderskop begon de echte trek rond 30 oktober en kende deze een krachtige piek in de eerste decade van november. Met aantallen van 80 trekkers (5 november), 92 (8 november) en 76 (9 november) deed dit alles van de voorbije jaren verbleken. Van 268 roepende vogels liet 76% de 'peh' roep horen, de rest het bekende 'puu'.

Slot

Het waren mooie tijden op Mulderskop, waaraan nog wel eens met weemoed teruggedacht zal worden. De nieuwe telpost, op het zweefvliegveld, biedt evenwel nieuwe perspectieven. Naar verwachting zal de trek van bijvoorbeeld Gele Kwikstaart en Graspieper hier beter zijn dan op Mulderskop, aangezien het terrein meer tot pleisteren uitnodigt. In gedachte zie ik ook al een Duinpieper rondtrippelen in de grazige korte vegetatie.

De nieuwe telpost is overigens niet zomaar toegankelijk. Er moeten nog afspraken worden bevestigd met de zweefvliegclub om ongelukken te vermijden. Eventuele bezoekers wordt daarom dringend gevraagd om niet zomaar op zoek te gaan naar de nieuwe telpost, maar eerst contact op te nemen met de vaste telploeg. Dat kan via ondergetekende (024-3587274) of via Sjaak van den Berg (024-3585622).

Tellers

In de loop der jaren hebben velen hun opwachting gemaakt op de telpost. Een deel van de bezoekers heeft in meer of mindere mate deelgenomen aan de tellingen, en sommigen werden zelfs bloedfanatiek. Op het gevaar af anderen voor het hoofd te stoten of namen te vergeten, worden de volgende personen, die een of meer of zelfs alle seizoenen min of meer geregelde gasten waren, bedankt voor hun gezellige aanwezigheid en telinspanningen: Bram Aarts, Job Aben, Sjaak & Marianne van den Berg, Marcel Bingley, Alma Derksen, Erik van Dijk, Peter Eekelder, Peter Egelmeers, Rob Felix, Paul Gnodde, Minne Feenstra, Sjak Gielen, Peter Hoppenbrouwers, Henk Meeuwsen, Frans Nillesen, Jos van Oostveen, Niek Oosterveen, Nico van der Poel, Twan Teunissen, Jules Tolboom, Chris van Turnhout, Remco Wester, Frank Willems, Erik van Winden en Ronald Zollinger. Vele anderen zijn een of enkele malen van de partij geweest.

Literatuur

- AARTS B. 1997. Waarneming van een Dwerggors (*Emberiza pusilla*) op trektelpost De Mulderskop te Malden. De Mourik 23: 90.
- EVERS P. 2005. Najaarstrek over Limburg in 2002-2004. Vier trektelposten met elkaar vergeleken. Limburgse Vogels 15: 32-47.
- FEENSTRA M. 2005. Witkopgors (*Emberiza leucocephalos*) over Maldens Vlak. De Mourik 31: 94-98.
- GATTER W. 2000. Vogelzug und Vogelbestände in Mitteleuropa. 30 Jahre Beobachtung des Tagzugs am Randecker Maar. Aula, Wiebelsheim.
- HUSTINGS F. 1998. Trektellingen Mulderskop najaar 1997. De Mourik 24: 25-43.
- HUSTINGS F. & VAN WINDEN E. 2001. Trektellingen Mulderskop najaar 2000. De Mourik 27: 22-28.
- LWVT/SOVON 2002. Vogeltrek over Nederland 1976-1993. Schuyt & Co, Haarlem.

NEIJTS F. 2005. 'Trumpeter Bullfinches'. Dutch Birding 27: 84-86.

DE NOBEL P. 2000. Koperwiekentrek najaar 2000: laat én heftig. SOVON-Nieuws 13(4): 18-20.

PENNINGTON M.G. & MEEK E.R. 2006. The 'Northern Bullfinch' invasion of autumn 2004. British Birds 99: 2-24.

SCHOPPERS J. 2002. Najaarstrek van roofvogels over de Eltenberg 1996-2001. Rapport Vogelwerkgroep Arnhem e.o. 2002-1. Arnhem.

Het nieuwe waarnemingscherm op de website

De nieuwe telplek op het Maldens Vlak, op de foto Fred Hustings (l) en Minne Feenstra.

Foto: Sjaak van den Berg

Erik van Dijk, Sjak Gielen, Remco Wester (Waarnemingenteam van VWG Nijmegen)

Sinds ruim een jaar is het invoeren van waarnemingen op de website van de vogelwerkgroep aanzienlijk verbeterd ten opzichte van het voorgaande systeem. Er wordt gebruikt gemaakt van de faciliteiten van www.waarneming.nl. Binnen het gehele systeem van [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) hebben we een stukje gedefinieerd dat ons eigen werkgebied omhelst. Voor onze eigen werkgebied hebben we een eigen werkgroepscherm met functies als: recente waarnemingen, archief, fenologie, foto's van waarnemingen, trends en verspreidingskaarten.

Gebieden

Oorspronkelijk was het systeem van [Waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) gebaseerd op gebieden die door hun coördinaten op de kaart geplot konden worden. Het invoeren van waarnemingen kon toen alleen nog maar via gebiedsnamen. Dit had twee nadelen: ten eerste zijn veel mensen kilometerblokken gewend of Amersfoortcoördinaten. Ten tweede veroorzaakten de gebiedsnamen verkeerde interpretaties zowel bij het aanmaken als bij het gebruiken van gebieden. Sinds enkele maanden kunnen de waarnemingen ook direct per kilometerblok of Amersfoortcoördinaten ingevuld worden. Voor ervaren waarnemers is dit een hele vooruitgang. Sjak Gielen heeft de laatste tijd veel werk verzet om alle kilometerblokken van ons vogelwerkgebied een correcte naam te geven. Momenteel hebben alle gebieden een correcte naam. Mocht je toch iets zien dat niet klopt, dan kun je dat natuurlijk doorgeven. Overigens verdient het te allen tijde aanbeveling om coördinaten of atlasblok-ken in te voeren i.p.v. gebiedsnamen.

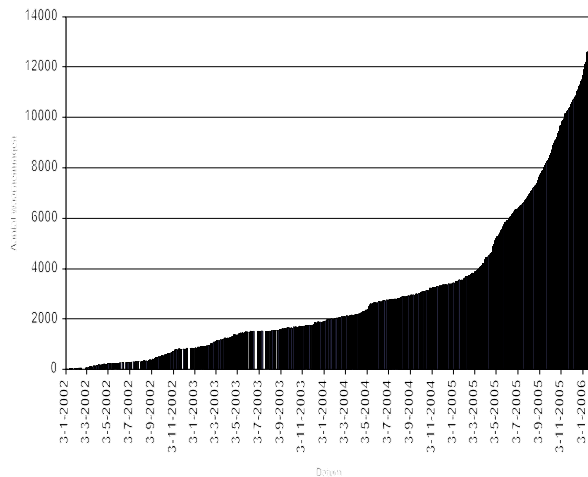
Amersfoortcoördinaten, Atlasblokken?

Amersfoortcoördinaten zijn coördinaten waarmee je elk plekje in Nederland kan bepalen. Het Keizer Karelplein is bijvoorbeeld (187,55 / 428,3). Kilometerblokken is een andere methode waarbij de waarnemingen niet exact vastgelegd worden, maar per hok van één bij één kilometer. Deze kun je bijvoorbeeld opzoeken in de *Topografische inventarisatie-atlas voor flora en fauna van Nederland* verkrijgbaar bij onder andere Vogelbescherming Nederland of SOVON (Bij SOVON is de atlas alleen verkrijgbaar als je lid wordt). Mocht je de aanschaf wat overdreven vinden en alleen bij ons in het werkgebied waarnemingen invoeren dan kun je via info@vogelwerkgroepnijmegen.nl kopieën van ons werkgebied opvragen.

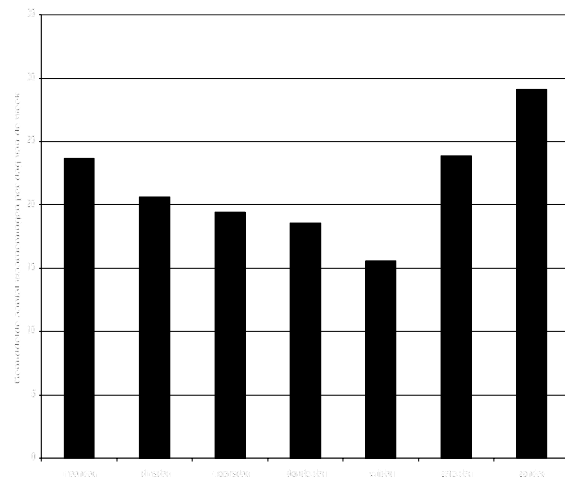
Een beetje statistiek

In 2005 zijn inclusief exoten, ondersoorten en hybriden 270 vogelsoorten gezien en ingevoerd op de website. In dezelfde periode zijn 8045 waarnemingen ingevoerd van in totaal 148.132 verschillende vogels. Ter vergelijking het digitale archief van de vogelwerkgroep bevat 70.000 waarnemingen over een periode van 30 jaar. Hierbij kan natuurlijk wel opgemerkt worden dat in het papieren archief nog heel wat waarnemingen van huismussen zitten. Desondanks kan gesteld worden dat de introductie van het

werkgroepscherm voor waarnemingen via waarneming.nl een flinke impuls heeft gegeven aan de groei van het waarnemingenarchief van de vogelwerkgroep. Dit is goed te zien in onderstaande linkertabel.

Tabel 3: de groei van het aantal waarnemingen (vanaf 3 jan 2002)

Tabel 4: op welke dagen worden de meeste vogels doorgegeven? (maandag linkerbalk, zondag rechterbalk)

Wanneer werden de vogels vooral waargenomen?

Zoals verwacht worden vooral in het weekend vogels waargenomen, maar de dip op vrijdag is moeilijk te verklaren met de rust op de snelwegen en in de trein op die dag.

Waar komen de meeste waarnemingen vandaan?

De Hamert - Nieuwe Heerenven zuid (210-393)	651
Kraaijenbergse Plassen - Plas 8 - Op den Drul (186-417)	395
Kraaijenbergse Plassen - Plas 5 west (182-417)	311
Zevenheuvelenweg (192-422)	308
Beek – SOVON-kantoor (192-426)	263
Mulderskop - trektelpost t/m 2005 (189-421)	262
Ooijpolder - Oude Waal west (189-429)	227
Klompewaard noord (198-433)	218
Kraaijenbergse Plassen - Plas 9 (187-417)	156
Ooijpolder - Erlecomse Waard (195-429)	149

De uithoek van het VWG-gebied De Hamert staat met stip op één. De Ooijpolder heeft een beetje afgedaan als topbestemming. Of is hier meer sprake van een waarnemers-effect. Sommige zeer productieve waarnemers kunnen de ranglijst regionaal sterk beïnvloeden.

Wie deed de meeste waarnemingen?

VWG Nijmegen e.o.	1194
Gert-Jan Caspers	1057
Bob Woets	792
Limburgs Vogelnet	519
Marcel Bingley	432
Rob Voesten	402
Remco Wester	325
Erik van Dijk	288
Geert Lamers	242
Godelieve Brinkhof	214

Vanaf het SOVON-kantoor kwamen 263 meldingen.

Vlnr: Frank Willems, Frank Jongbloed, John van Betteray & Bob Woets

Deze tabel is enigszins vertekend aangezien sommige mensen alleen krenten invullen en andere mensen een veel ruimere sortering aan vogelsoorten invoeren. Daarbij zijn veel waarnemers pas halverwege het jaar begonnen met invoeren van waarnemingen op eigen naam.

Welke soorten werden het meest doorgegeven?

IJsvogel	165
Buizerd	112
Boomklever	110
Huiszwaluw	110
Grote	
Zilverreiger	103
Grauwe Gans	100
Sperwer	95
Blauwe Reiger	93
Groenpootruiter	93
Groene Specht	91

De IJsvogel is in het VWG-gebied net als landelijk de meest gemelde vogelsoort. Met name minder frequente vogelaars nemen bij een IJsvogel relatief snel de moeite om een waarneming door te geven. Voor de Huiszwaluw en de Boomklever zijn de resultaten van respectievelijk een landelijke actie bij waarneming.nl en de status van jaarsoort duidelijk zichtbaar door een hoge notering.

Moet ik nu niet mijn waarnemingen overal invullen?

Nee, je waarnemingen die invoert op de website van de vogelwerkgroep Nijmegen belanden automatisch in het archief van de vogelwerkgroep, bij SOVON voor BSP-onderzoek en bij waarneming.nl. Je hoeft je waarneming dus maar één keer in te voeren. Dit werd ook in SOVON-nieuws van december 2004 benadrukt. Als je onder je eigen gebruikersnaam werkt maak je meteen een mooi archief van je eigen waarnemingen.

Worden de waarnemingen wel gecontroleerd?

Ja en nee. Natuurlijk valt niet elke huismus te controleren, maar voor ons vogelwerkgebied zijn Remco Wester en Erik van Dijk bezig om kritisch te kijken naar zeldzaamheden. Niet alleen landelijke zeldzaamheden, maar ook regionale zeldzaamheden. Een waarneming van een Paarse Strandloper is hier natuurlijk minstens zo opzienbarend als die van een Noordse Nachtegaal. Dit neemt niet weg dat er wel eens waarnemingen tussendoor slippen. Mocht u twijfels hebben bij een waarneming die al enkele dagen op waarneming.nl staat dan kunt u dit aangeven door een mailtje te sturen naar info@vogelwerkgroepnijmegen.nl.

Andere diergroepen

Hoewel we een vogelwerkgroep zijn kijken de meeste vogelaars in meerdere of mindere mate ook naar andere diergroepen zoals zoogdieren, vlinders en libellen. Ook hiervan kunnen waarnemingen worden ingevoerd. In het werkgroepscherm kan het archief en de recente waarnemingen voor alle diergroepen op dezelfde manier worden geraadpleegd als voor vogels.

Een broertje in de Gelderse poort

Niet helemaal vogelwerkgroep Nijmegen, maar toch een beetje. Er is ook een werkgroepscherm gemaakt voor de *Fauna en Florawerkgroep Gelderse Poort* (<http://www.waarneming.nl/werkgroep/index.php?werkgroep=ffgelpoort&diergroep=4>), die dit jaar officieel opgericht zal worden. Het werkgebied van deze werkgroep is niet helemaal hetzelfde en de focus ligt niet specifiek op één van de diergroepen, maar is verspreid over de diverse werkgroepen.

Voorbeelden van mogelijkheden

Op <http://www.vogelwerkgroepnijmegen.nl/voorbeelden.html> zal een set voorbeelden staan waarmee je een beeld kan krijgen van de mogelijkheden die het nieuwe systeem biedt. Mijn ervaring met gebruikers uit regio is dat veel mensen slecht op de hoogte zijn van alle mogelijkheden en slechts een beperkt deel van de mogelijkheden gebruiken. Deze voorbeelden zijn bedoeld als eye-openers.

Aankondiging VWG-Fotowedstrijd, editie 2006

Erik van Dijk, Twan Teunissen en Harvey van Diek

In 2005 organiseerde Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen een succesvolle fotowedstrijd. De fotowedstrijd werd gehouden ter ere van het dertig jarig bestaan van de Vogelwerkgroep en was een groot succes. De foto's zijn nog te bezichtigen tot eind maart in Wilderniscafé de Waard van Kekerdom.

Vanwege het succes van afgelopen jaar wordt er dit jaar wederom een fotowedstrijd gehouden. Alle fotografen dingen net als vorig jaar mee naar de prestigieuze Gouden Bevertak, de juryprijs voor de beste foto. De overige nominaties voor de Gouden Bevertak verdienen een plekje op de tentoonstelling en natuurlijk is er nog kans op een eervolle vermelding door de jury. En de beoordelingen voor nominaties vindt plaats door de bezoekers van de website. Net als vorig jaar zullen de genomineerde foto's weer tentoongesteld worden vanaf januari 2007 in Wilderniscafé de Waard van Kekerdom.

We starten nu! Ga op pad met je camera en schiet die originele plaat en ontvang uit handen van Wim Wilmers, de winnaar van 2005, die enige echte wisseltrofee, de Gouden Bevertak. Nog tips nodig? Kijk dan in het juryrapport van de wedstrijd in 2005, waarin harde kritiek niet werd geschuwd.

Algemene voorwaarden:

- Geen beperking aantal inzendingen per persoon.
- Alleen foto's van 2006 uit het werkgebied van Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen.
- De inzendingen worden over één van de volgende vier categorieën verdeeld: vogels (spiegelreflexcamera), vogels (digiscoping), andere dieren (zoogdieren, insecten, etc), en een vrije categorie. De inzender geeft onder welke categorie de foto valt.

Naam voor de foto moet als volgt opgebouwd zijn: 'titel - locatie - datum.jpg'. Dus bijvoorbeeld: 'Grote Gele Kwikstaart - Hollands-Duitsch gemaal -1 mei 2006.jpg' of 'Zonsopgang bij de Plak - 10 oktober 2006.jpeg'. De namen van diersoorten moeten net als in de Mourik met een hoofdletter geschreven worden. Maximale resolutie is 800x600, 72 dpi, maximaal 150 kb per foto. Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen heeft het recht de foto's eenmalig op haar website te plaatsen en eenmalig af te drukken ten behoeve van de tentoonstelling. De inzender van foto's verleent dit recht zodra foto's ingezonden zijn.

Een v.d. winnaars in 2005. Foto: Wim Wilmers

De inzendingen kunnen tot 1 november 2006 naar het volgende adres worden gestuurd: webmaster@vogelwerkgroepnijmegen.nl. De beoordeling door het publiek start op 1 november 2006 en eindigt op 1 december 2006.

In december 2006 vindt de jurering plaats door de vakjury. Bekendmaking van de uitslag en start van de expositie zal plaatsvinden in januari 2007.

Korte oproepen, of in dit geval: Peters pagina

Peter Hoppenbrouwers, peter.hoppenbrouwers@planet.nl

Amelandkamp 2006

Ook dit jaar gaan we weer naar Ameland en wel van donderdag 25 tot maandag 29 mei. Kosten zijn € 7,- p.p.p.d., exclusief gaskosten, uitgaande van 20 personen. Bij minder deelnemers wordt dit bedrag iets hoger. Mee te nemen zijn onderlaken, kussensloop en slaapzak, theedoek en een boterhamzak of broodtrommel voor je bammetjes. Het eten wordt gezamenlijk ingekocht en verrekend. Voor de historie en leuke waarnemingen van de Amelandkampen verwijs ik naar www.vogelwerkgroepnijmegen.nl. Geef je op! (adres zie boven).

Cursussen

Er leeft al een tijdje de wens om vogelcursussen te kunnen volgen binnen de Vogelwerkgroep. In 2006 zullen deze helaas nog niet plaatsvinden, maar wel in 2007. Het gaat dan om een beginnerscursus en een inventarisatiecursus voor de (iets) gevorderde vogelaars. Helaas was er dit jaar te weinig tijd om alles rond te krijgen, maar volgend (voor)jaar moet het er dan echt van komen. Inmiddels zijn er al enkele aanmeldingen in de loop der tijd binnengedruppeld. Deze zullen te zijner tijd meer info ontvangen. Heb je je nog niet opgegeven voor een cursus, dan kan dat uiteraard bij mij. Wil je in 2006 een keer een telling of inventarisatieronde meelopen dan kun je me natuurlijk altijd bellen. (opgave via bovenstaand adres).

Oproep IJslandse grutto's

Ook dit jaar hoop ik weer de gekleuringde IJslandse Grutto te zien die al vijf jaar op rij wordt waargenomen in ons werkgebied. Hij, een mannetje, geringd in 1998 op IJsland, is te herkennen aan een aantal gekleurde pootringen. Aan de linkerpoot op de bovenpoot (tibia genaamd) van boven naar beneden lichtgroen en donkergroen, op rechterbovenpoot (tibia) lichtgroen en op onderpoot (tarsus genaamd) een grote gele ring (ziet er door de jaren heen wat wittig uit i.p.v. geel). Wie ziet hem als eerste? Geef hem door op bovenstaand mailadres alsjeblieft. Ook nieuwe meldingen van andere gekleuringde IJslanders zijn welkom.

Waarnemingenoverzicht december 2004 tot half januari 2006

Remco Wester, r_wester@hotmail.com

De laatste versie van deze rubriek dateert alweer van november 2004. Daardoor en door de grote hoeveelheid ingevoerde waarnemingen via www.waarneming.nl, moesten maar liefst 246 bladzijden(!) waarnemingen worden gecomprimeerd tot een leesbaar geheel. Erik van Winden, die lange tijd de prettig leesbare overzichten schreef, is gestopt met de rubriek. Ik wil hem zeer hartelijk danken voor de energie die hij in de overzichten heeft gestoken. Ook bedank ik de vele waarnemers voor het doorgeven van al hun waarnemingen. Geniet van alle leuke krenten en wetenswaardigheden uit ons werkgebied na veertien maanden struinen. Op- of aanmerkingen over de rubriek kunt u naar mij sturen via bovenstaand e-mailadres.

Parelduiker, Kb-plassen, 30 okt '05

Een mooie zomerwaarneming was een eerste zomer **Parelduiker** aanwezig bij Reinderslooi op 15 en 16 mei, die onder andere roepend werd gehoord. Een andere die werd ontdekt op 22 okt op plas 5 van de Kraaienbergse Plassen(KBP) en zich soms lastig liet vinden, bleef daar tot 12 nov 2005. Ook afgelopen jaar werden weer **Roodhalsfuten** gezien. Op KBP-plas 5 zwom er één op 16 jan 2005 en 28 maart liet een adult zomerkleed zich bekijken op plas 7. Bij

Reinderslooi werd er 3 april één gezien en op 4 mei zwom een adult zomerkleed op het Strandpark bij Slijk-Ewijk. Een adult zwom 24 sept op de Verburgtskolk bij Oosterhout. Vanaf 14 okt tot in feb 2006 hangt een Roodhalsfuit rond op de vele Kraaienbergse Plassen. Op 30 okt was er zelfs een tweede. Afgelopen jaar zaten (broedparen) **Geoorde Futen** bij Reinderslooi, op de Hamert, de Hatertse Vennen en de Kraaienbergse Plassen. Ronduit uniek voor ons gebied was de waarneming van een overvliegende **Jan-van-Gent** 14 feb 2005 over Velp. Een artikeltje hierover staat in Mourik 2005-1. Dit was de tweede waarneming voor het VWG-gebied, de eerste was in 1979. Eveneens opvallend was de waarneming van een **Roze Pelikaan** boven het centrum van Nijmegen op 29 april. De vogel werd al cirkelend ontdekt boven de St.Stevenskerk en vloog een half uur later door in noordwestelijke richting. Diezelfde middag vloog vrij zeker dezelfde over Wageningen. Bij het Meeuwenven in de Hatertse Vennen verbleef op 4 maart een **Roerdomp**. In april, mei en juni werd telkens een vogel gezien rond de Groenlanden en de Oude Waal in de Ooij. Bij de Ooijse Graaf zat een Roerdomp op 10 okt en in de Leemput bij Milsbeek vloog 31 jan 2006 een vogel op naast een bevroren plas. Op de avond van 17 juni werd door drie mensen vanuit de auto een voorbijvliegende **Kwak** gezien, vermoedelijk in de buurt van Tiengeboden buitendijks. De

waarnemers kennen het gebied niet goed en wisten de exacte locatie niet meer. Van **Kleine Zilverreigers** waren langdurige pleisteraars aanwezig in de Ooijpolder, bij de Kraaienbergse Plassen en op de Hamert. De opvallende witte verschijning van de **Grote Zilverreiger** zorgde voor 180 meldingen, regelmatig in (kleine) groepen. Hier zullen veel dubbeltellingen tussen zitten van vaste pleisteraars. Verbluffend is de waarneming van 26 okt in de Klompenwaard, wanneer in een tijdsbestek van drie kwartier 37 vogels in kleine groepjes overvliegen in WZW-richting. Dezelfde dag werd een groep van 17 daar gemeld. De slaapplaats in de winter 2005/2006 ligt in de Ooijische Graaf, waar op 14 jan 22 slapers worden geteld. Vorig jaar was de slaapplaats in de Leuthse visvijvers. Ultiem genieten kon je van zeven baltsende vogels op 7 feb 2006 bij Velp NB. Een **Purperreiger** werd op 1 juli opgejaagd door een Blauwe Reiger bij de Oude Waal. In de Kekerdomse Waard zat er op 13 aug één en dezelfde dag foerageerde er één bij de Kleine Vilt te Beugen. Na een redelijk vroege voorjaarswaarneming op 4 april van een **Zwarte Ooievaar** in de Millingerwaard, zwierven er vanaf 10 aug tot 5 sept maximaal twee adult en een juveniel rond de Millingerwaard en de Groenlanden, die regelmatig samen cirkelenden met gewone Ooievaars. Of het telkens dezelfde Zwarte Ooievaars betref, blijft de vraag. Over De Hamert trokken er op 25 mei twee, evenals twee van west naar oost over Rijkevoort op 14 aug. Van 21 tot 25 juni pleisterde een juveniel op De Hamert. Een zeer vroege **Lepelaar** zat al op 19 maart bij de Oude Waal. In de maanden daarna werden verspreid in de Ooijpolder groepjes gezien, het maximum aantal werd op 29 aug bereikt met 39 bij de Oude Waal. Op 10 en 20 juli zat er één bij Gennep, 12 en 25 juli twee in de Klompenwaard, 20 juli één bij de Gebrande Kamp, 2 aug zeven bij Druten, 10 aug tien bij Elst en dezelfde dag vijf in de Beuningse Waarden. Ten slotte fourageerden er elf op 13 sep bij de Oude Waal. Op 12 jan 2005 zaten 35 **Taigarietganzen** bij de KBP, maar hier zaten mogelijk Toendrarietganzen tussen. Een groep van 50 zat 27 jan 2006 bij Gennep. De dag er na zaten hier nog groepen van 10 en 15. In hetzelfde Maas-stroomgebied en in de Ooijpolder verbleven daarnaast in beide winters groepjes tot vijf vogels. Naast solitaire en kleine groepjes **Kleine Rietganzen**, die voornamelijk rond Cuijk en Milsbeek opdoken in de beide winters, waren er ook drie opvallende waarnemingen: op 31 okt en 5 nov trokken er respectievelijk 6 en 9 over de trektelpost op het zweefvliegveld en een grote groep van 25 zat 25 dec 2005 bij Wilbertoord(NB). Ten noorden van Elst zaten 3 nov 2004 twee rustende **Dwergganzen** tussen Kolganzen, Grauwe ganzen en wat Rietganzen. Rond Cuijk en de KBP wordt al jaren een ontsnapte adult gezien met een metalen ring om de linkerpoot. Op 22 maart

Zwarte Ooievaar, M'waard, 4 sept. '05

werd er één bij het schiereiland in de Oude Waal gezien en 3 april dook er één op bij het Nieuwe Heerenven. Op 13 feb 2006 werd er een ontdekt bij Wellerlooi. Een soort waarvan de herkomst niet altijd duidelijk is, is de **Sneeuwgangs**. Op 29 dec 2004 werd bij Ravenstein een vogel met een zwarte snavel gemeld ('vermoedelijk door het fourageren') en 1 feb 2005 één bij Lent, 7 feb twee nabij de Groenlanden in de Ooij en op 19 maart een geringde bij Well. In het najaar was het 5 nov bij de telpost op het zweefvliegveld weer raak, toen een juveniele/1e winter Sneeuwgangs in een overvliegende groep Kolganzen werd gezien. Bij Bergen werden 4 feb 2006 in de buurt van recreatiegebied de Groene Heuvels twee witte Sneeuwganzen gezien in een weiland tussen een groepje Grauwe Ganzen. Een blauwe fase Sneeuwgangs die 6 feb 2006 werd ontdekt in het Circul in de Ooij tussen een grote groep Kol-, Grauwe en Brandganzen, werd de dagen er na ook nog gezien, eerst in de Ooij, later in de Bemmelse Polder. Foto's wezen uit dat het hier om een hybride gaat. Een witte fase Sneeuwgangs werd 15 feb 2006 ontdekt bij Heijen. Mogelijk betrof het hier een **Ross' Gans**. In de grote groep Kolganzen met de hybride Sneeuwgangs van 6 febr. zaten tevens 390 **Brandganzen**. Een onwaarschijnlijk grote groep van 2000 op 14 feb 2006 in de Ambtswaard ging hier echter ruim overheen. Op 22 okt 2004 vlogen 3 Rotganzen over Elst noord en 3 dec 2004 liep een vogel bij de Kekerdomse Waard. Mogelijk dezelfde werd gezien op 18 dec bij Leuth, 13 jan 2005 in het Circul en op 6 feb bij de Oude Waal. Op 31 okt rustte een vogel tussen Grauwe en Kolganzen op KBP-plas 5. Uit de Oosterhoutse Waard werd op 6, 10 en 13 dec 2004 een **Roodhalsgans** gemeld. Dit zou goed de vogel kunnen zijn die eerder in de Ooijpolder werd gezien. Op 9 jan 2005 zat er één bij de Oude Waal, op 10 jan bij de Spaldropsestraat in de Duffel, 20 feb bij de Kaliwaal en op 25 feb langs de Persingensestraat. Op 8 en 9 maart en van 20 tot 25 maart werd een vogel in de Bemmelse Polder en de Oude Waal gezien. Vanaf 12 feb 2006 verscheen een vogel bij Wellerlooi. Een groep van 30 **Casarca's** fourageerde op 2 feb 2005 bij Afferden. Het hele jaar door werden wisselende aantallen gemeld in het Noordelijk stroomgebied van de Maas, velen zullen van dubieuze herkomst zijn. Een alarmerende **Krooneend** zat 1 juni 2005 bij de jachthaven van Grave. Opmerkelijk is de groepswisseling op de KBP: op plas 5 zat op 16 maart een man en drie vrouwtjes en op 20 maart twee mannetjes en één vrouw. Een paartje zat 28 maart bij de Gebrande Kamp. Een mannetje hybride **Ringsnaveleend x Tafeleend** werd op 7 en 8 feb 2006 gemeld vanaf de Mookerplas, zwemmend tussen Kuifeenden aan de westzijde van het eiland. Een mannetje mogelijk hybride **Kuifeend x Tafeleend** werd op 27 febr en 6 maart gemeld op KBP-plas 7. Een zeer honkvaste **Witoogeend** (zie foto) verbleef tot op heden op plas 8 van de KBP. Het vrouwtje, ontdekt op 26 okt 2005, maakte wel eens uitjes naar de bermsloot naast de A73 en één

Witoogeend, Kb-plassen, 30 okt. '05

keer naar de plas aan de overkant van de A73, maar keerde altijd terug naar de zandplaat van Op den Drul. De vogel is af en toe samen gezien met een mannetje Tafeleend, dus dat belooft nog wat. Eveneens van de KBP werden **Toppers** gemeld op 16 jan 2005 op plas 4. Van 2 feb tot 3 april verbleef een adult vrouwtje op plas 7 en 8. Op 25 feb zwom op plas 7 een mannetje. Een adult mannetje zwom bij de Kaliwaal op 16 maart en 6 nov was een vrouwtje aanwezig bij Reinderslooi. In 2006 waren Toppers aanwezig op 23 jan in de Lentse Waard (man), van 23 tot 31 jan een adulte man op KBP-plas 7, op 1 en 7 feb een eerste winter mannetje op de Mookerplas. En van 8 tot 15 feb doken hier afwisselend alleen of samen, een mannetje en vrouwtje op. Van zeer korte duur was de Maas afzwemmende eerste winter man **Eider** op 23 nov bij Cuijk. Op de zandafgraving van Teunissen bij Gennep dreven 16 okt twee vrouwtjes **Zwarte Zee-eend**. Altijd leuk zijn **Middelste Zaagbekken**, waarvan een paartje op 20 febr 2005 op vijver Wegedoorn bij Cuijk verbleef en een vrouwtje op 22 april bij Maaspaal 159 bij Middelaar. De eerste **Zwarte Wouw** voor het seizoen was op 14 april ter plaatse in de Klompenwaard, de overige 16 trokken in het voorjaar en de zomer door, voornamelijk in de Ooijpolder. **Rode Wouwen** werden met 24 meldingen en 27 vogels in alle maanden, juni uitgezonderd, gezien. Spectaculair maar kortstondig is de (gefotografeerde) **Dwergarend** in waarschijnlijk adult klee die 20 mei in NO-richting over de Hamert trok. Van een iets groter kaliber is de **Zeearend** die 21 dec 2004 over de Kekerdome Waard vloog. Vermoedelijk telkens dezelfde juveniele vogel werd gezien op 9 jan 2005 bij de Sint-Jansberg, bij Wilbertoord en bij Bredeweg. Voordat de **Monniksgier** langdurig verbleef in de Oostvaardersplassen, werd 'Carmen', zoals ze bleek te heten, eerst gezien in Brabant. Het adulte vrouwtje werd ontdekt op 16 maart op een akker ten noorden van de Hogenkampseweg en ten westen van Beers en was daar ook de 17e nog aanwezig. Helaas werd Carmen op 16 augustus aangereden door een trein langs de Praamweg en overleed ze. Een goede dag voor **Grauwe Kiekendieven** was 1 mei. Overvliegende vogels werden toen gezien bij het Nieuwe Heerenven, een vrouwtje over het Circul in de Ooij en een adult vrouwtje over KBP-plas 4. In het najaar van 2005 vlogen over Mulderskop op 20 aug een man naar zuid en 28 okt een zeer slank vrouwtjestype, helaas kon een Steppenkiekendief niet worden gedetermineerd. In totaal 32 meldingen kwamen binnen van de **Visarend** met het zwaartepunt rond de Ooijpolder en de plassen en vennen in het zuiden van het gebied. **Roodpootvalken** trokken 9 juni over Velp (2e zomer man), 19 aug over de Millingerwaard (adult man), 1 sept over de Mulderskop (adult man) en 19 sept over het Willemskwartier in Nijmegen (juveniel). Het gros van de 43 **Smelleken**-meldingen werd verricht op trektelpost Mulderskop. Ook de Kraaienbergse Plassen waren goed voor meerdere exemplaren. Naast roepende **Kwartels** in verschillende (broed)gebieden waren er vijf waarnemingen van 's nachts overvliegende roepende exemplaren. Winterwaarnemingen van de **Waterral** werden gedaan bij de Kraaienbergse Plassen, in de Ooijpolder, in De Bruuk, bij Beugen en bij onbevroren bronnen op de stuwwal van Nijmegen. Een roepend mannetje

Porseleinhoen werd op 22 en 30 mei gehoord bij Oude Waal in de Ooijpolder en op 4 oktober gevangen in de Ooijische Graaf. Alleen

Porseleinhoen, Ooijische Graaf, 4 okt. '05

vanaf de Schenkenschanz werd een **Kwartelkoning** gemeld op 8 mei. Naast doortrekkende **Kraanvogels** waren er pleisteraars in de Hamert van feb tot april (max 3). De Kraaienbergse Plassen zorgden voor een verrassing toen 's avonds op 30 okt 120 Kraanvogels een tiental minuten rond plas 5 verbleven. De vogels landden niet echt en verdwenen kort daarna in NNO-richting. Drie

Steltkluten fleurden op 24 en 25 april het nieuwe

Heerenven op. Een rustend en foeragerend paartje zat op 14 mei bij de Gebrande Kamp. **Zilverplevieren** werden gezien in de Bemmelse Polder (april 3ex) en op de Hamert in april(3ex), mei(1ex) en september(1ex). Op 8 mei foerageerde een adult zomerkleed **Kanoet** in de Erlecomse Waard, die werd verjaagd door een overvliegende Slechtvalk. Van 12 tot 18 mei zat een adult zomerkleed in het nieuwe Heerenven in de Hamert, op 16 mei zaten er hier zelfs 4. **Drieteenstrandlopers** waren ter plaatse op 28 april (1ex) op het nieuwe Heerenven, een adult zomerkleed op 25 mei in de Erlecomse Waard en daar op 26 juli weer een adult zomerkleed. De Erlecomse Waard was ook goed voor enkele **Kleine Strandlopers**: op 3 sept 2004 werd één vogel gezien en op 2 en 3 okt zaten er 3 in de Erlecomse Waard. Van 4 tot 12 sept zaten er maximaal twee bij het nieuwe Heerenven in de Hamert. Naast de Kanoet waren er op 8 mei ook twee **Temmincksstrandlopers** aanwezig in de Erlecomse Waard. Op 20 mei en 15 aug werden er hier twee resp. drie gezien. Op het Nieuwe Heerenven zat er één op 21 mei. **Krombekstrandlopers** werden 15 (één)en 27 juli (twee) gezien bij de Erlecomse Waard en van 21 aug tot 25 sept pleisterden er maximaal drie op De Hamert. Een winterse **Kemphaan** werd 15 januari 2006 gezien tussen 20 Kieviten op de Kleine Horst. **Bokjes** werden in beide winters meestal in laag aantal op de vaste plekken gezien. Totaal uit de toon vallend is de waarneming van 17 okt 2005, toen tijdens een foto-sessie een verbaasde waarnemer maar liefst 23 Bokjes bij de Oude Waal in de Ooij pendelend tussen de dijk en het schiereiland zag. Meestal opgestoten zijn de vele solitaire **Houtsnippen** die verspreid in het werkgebied werden gezien. Leuk waren dan ook de foerageervluchten bij de Ooijische Graaf. Acht vogels op 17 dec 2005 en vier op 14 jan 2006 vertrokken in de avondschemering uit de Ooijische Graaf om, waarschijnlijk in de Duffelt, te gaan fourageren. Minimaal één **IJslandse Grutto** zat in maart en april aan de oostkant van de Oude Waal. Deze vogel werd geringd op 7 sept 1998 bij Holbeach, the Wash estuary, Lincolnshire en is tot in Spanje gezien. Solitaire **Rosse Grutto's** verbleven van 2 tot 17 sep op De Hamert en op 16 en 20 sep in de Millingerwaard. Een **Zwarte Ruiter** deed een overwinteringspoging op de Oude Waal in de Ooij en werd

Rosse Grutto, Millingerwaard, 19 sept. '05

gezien van 21 dec tot 13 jan 2006. Mogelijk dezelfde werd 15 jan gezien in de Verburgtskolk in de Oosterhoutse Waard. Bij plas 8 van de KBP zat 16 april 2005 een **Steenloper** in mogelijk juveniel kleed. In de Erlecomse Waard werd een juveniel gezien op 19 aug en 27 oktober. **Zwartkopmeeuwen** werden gemeld vanuit de Hamert, bij Reinderslooi en de Bergerheide. Trekkende vogels werden gezien over Beek en bij Milsbeek. De vijfde **Franklinsmeeuw** voor

Nederland verbleef van 19 sept tot 26 okt 2004 bij een meeuwenlaaplaats op de grote zandwinplas bij Boven-Leeuwen. De meest opvallende **Dwergmeeuwen**-waarneming is die van 26 april met 23ex in Gendtse Polder. Bij de Kraaienbergse Plassen werden in april en mei solitaire vogels of kleine groepjes gezien, evenals op de Hamert. Op 29 april waren twee Dwergmeeuwen ter plaatse bij Reinderslooi. Vaste plekken voor één of meer **Geelpootmeeuwen** zijn de Erlecomse Dam bij de steenfabriek in de Ooijpolder, de Klompenwaard, de Kraaienbergse Plassen en rond Cuijk. Vooral bij de Erlecomse Dam kunnen de aantallen in juli en augustus aardig oplopen. Voor **Pontische meeuwen** geldt hetzelfde verhaal qua gebieden. Alleen betroffen het altijd solitaire vogels, alleen 16 en 17 aug werden er twee bij de Erlecomse Dam gezien. De Pontische meeuw die regelmatig bij Cuijk werd gezien had af en toe gezelschap van een adult Kleine Mantelmeeuw. Bij de Vissert, onderdeel van het Leukermeer bij Bergen, was mogelijk de adult aanwezig, die voor de 9e winter in successie terugkeerde. Nadat 30 april al een **Grote Stern** bij Well (Lb) werd gezien, verbleef op 3 mei een adult zomerkleed **Dwergstern** de gehele middag op plas 8 van de KBP. Ook in adult zomerkleed was de **Witwangstern** die van 30 april tot 2 mei op het nieuwe Heerenven rondvlog. Een **Witvleugelstern** die 20 mei over de Hamert vloog maakt het rijtje bijzondere sternes af. Zoals vaker doken ook in de winter van 2004/2005 en 2005/2006 **Velduilen** op in de Ooijpolder. Meerdere waarnemingen werden gedaan in de Millingerwaard en achter de Oude Waal. In de Klompenwaard zaten eind 2004 twee pleisterende vogels en over Mulderskop trok op 28 aug en 3 okt een Velduil. Naast meldingen uit de bekende broedgebieden (Mulderskop, Heumensoord, Bergerheide, De Hamert en bij Groesbeek), zijn er waarnemingen van een **Nachtzwaluw** in de Staartjeswaard op 19 mei en bij Afferden-dorp op 9 mei, waar een vogel op een zandpad zat en af en toe op nachtvinders joeg. Sinds lange tijd werd weer eens een **Hop** gemeld. Op 2 april liet zich er één fotograferen bij De Pas bij Bommel die dicht te benaderen was (zie Mourik 2.2005). In totaal zes **Draaihalzen** werden in het najaar van 2005 in het werkgebied gemeld. Drie **Strandleeuweriken** zaten 23 en 24 okt 2004 langs de Leemdijk bij Ottersum ten oosten van een grindafgraving. Een late **Boerenzwaluw** scheerde op 20 nov. 2005 net over de grens met Beek, strak boven het land naar oost. Een

Roodstuitwaluw met een afwijkend verenkleed (bruine bovenvleugels, sterk gebleekt op onderdelen, geen nekband) werd op 5 april ontdekt in de Klompenwaard en zat hier ook op 6 april nog. Dit is de op één na vroegste waarneming ooit in Nederland. Dezelfde vogel werd op 16 april herontdekt in de Jezuitenwaai en was daar de 17e ook nog aanwezig. Opmerkelijk is dan ook de waarneming van een hybride **Boerenwaluw x Huiswaluw** op 14 april in de Bemmelse Polder. De derde **Grote Pieper** voor het werkgebied zat 'maar liefst' vijf minuten aan de grond op 9 november 2005 bij de trektelpost op het zweefvliegveld van Malden. De telpost was sowieso goed voor piepers: Op 7 en 18 sept vloog telkens één **Duinpieper** over de trektelpost. Op 4 sept zaten er twee op het bramenveld bij het nieuwe Heerenven. Alleen gehoord werd de **Roodkeelpieper** die op 25 sept over trektelpost Mulderskop in NO-richting vloog. Naast de **Engelse Kwikstaart** van 29 mei in de Erlecomse Waard werd ook een mannetje gezien op 1 sept in de Hamert. Slechts één mannetje **Noordse Kwikstaart** werd gemeld en wel op 5 mei langs het Grote Grindgat bij Weurt. Een **Rouwkwikstaart** was ter

Mog. Roodsterblauwborst, Groenlanden, 11 april '05

plaats op 20 maart in de Keent-zuid en een mogelijke werd 16 april gezien bij plas 8 van de KBP. Naast vele solitaire of kleine groepen **Pestvogels**, werden in de winter van 2005/2006 ook grotere groepen gezien, met maximaal 48 in de Weezenhof in Nijmegen van 19 dec tot 16 jan, maximaal 34 van 31 jan-10 feb in Wychen en 28 op 3 en 4 februari in het Heuvenpark in Beuningen-Zuid. Op 8 jan werd een raamslachtoffer gevonden in de Weezenhof en op 1 feb konden twee vogels opgeraapt worden bij het tuincentrum in Wychen, vermoedelijk omdat ze te dronken waren om nog op een tak te kunnen blijven zitten. Zowel in de Weezenhof als in Wychen werden kleinere groepjes gezien. Zeer waarschijnlijk is dat in beide gevallen de grote groep geweest, die zich heeft gesplitst. Vanuit Berg en Dal, Boxmeer, Cuijk, Velp, Erlecom, Ooijpolder, Nijmegen, Reinderslooi, Groesbeek, Milsbeek, Gassel, Mulderskop en Lent kwamen waarnemingen binnen. Een mannetje **Roodbuikwaterspreeuw** werd 2 jan 2006 ontdekt aan het Geldernsch-Nierskanaal. En bleef in elk geval aanwezig tot in februari 2006. Het mannetje 'oranjegesterde' **Roodsterblauwborst** was weer heel vroeg terug en werd vanaf 28 maart tot minimaal 20 april weer zingend gehoord langs de Hezelstraat in de Ooijpolder. Vrijwel zeker hetzelfde mannetje (want 'oranjegesterd') zat in 2004 ook op deze plek. **Beflijsters** werden uit het hele werkgebied gemeld in voornamelijk april en oktober. Hoge aantallen vlogen over de Mulderskop met onder andere acht op 1 okt, twaalf op 3 okt, 22 op 8 okt, tien op 28 okt, acht op 29 okt en negen vogels op 31 okt. En een late onvolwassen man viel in bij de telpost op 14 november. Aan de Langstraat in de

Grote Karekiet, Persingen, 23 mei '05

Ooijpolder zong van 15 tot 17 juni een mannetje **Krekelzanger**. Het kon door vele vogelaars worden beluisterd. Eveneens een prachtig geluid is afkomstig van een zingend mannetje **Grote Karekiet**, van 16 tot 25 mei aanwezig in een rietkraag langs Het Meer ter hoogte van Persingen. Misschien dezelfde vogel, maar in ieder geval een zingend mannetje werd 7 juni gehoord bij de Oude Waal bij het schiereiland. Een **Tjiftjaf** met kenmerken van de Scandinavische ondersoort

'abietinus' werd 11 dec 2005 uit Beek gemeld. De waarneming van een zingende mogelijke **Iberische Tjiftjaf** 2 april 2005 in de Groenlanden werd helaas niet bevestigd, maar het zou kunnen gaan om een afwijkend zingende Tjiftjaf of kruising Tjiftjaf x Fitis, zoals op 21, 22 en 28 april bij Cuijk werd gehoord. Een **Baardman** werd telkens gehoord op 6 en 16 jan en op 16 en 27 feb 2005 langs de Hezelstraat in de Ooijpolder. Goed gezien, gehoord en beschreven werd een **Taigaboombkruiper** die 5 dec 2005 langs de Langstraat in de Ooijpolder zat. De vogel bevond zich in een zeer grote groep mezen en vinkachtigen op de Paardenwei. Naast **Buidelmezen** aan de grond bij het Heerenven te Bergen (2ex), het Nieuwe Heerenven (2ex), de Millingerwaard (1ex) en de Schenkenschanz (1ex) werd de tweede vogel ooit voor telpost Mulderskop alleen overvliegend gehoord op 28 sept. Zingende **Grauwe Klauwieren** werden gemeld op 22 mei in de Millingerwaard en 1 juni in het Circul. Op 19 mei werd een vrouwtje buitendijks bij Tiengeboden gezien en op 25 mei in de Kekerdome Waard, 29 mei weer in de Millingerwaard, en een paartje op 22 juni bij de Grote Muijs bij Nieuw-Bergen. Losse waarnemingen van **Klapeksters** werden verricht op 4 dec 2004 in de Lingewaard, 17 en 19 dec in het Circul in de Ooij en 20 dec op de Bergerheide. Van 14 jan tot 17 april zat een zingende adult op het nieuwe Heerenven. Vanaf 6 okt werd hier het winterterritorium weer bezet. De vogel van de Bergerheide, aanwezig van 16 jan tot 19 maart was vanaf 13 nov. weer aanwezig. Een vogel in het Circul werd af en toe gezien van 30 jan tot maart 2005, 6 en 20 maart werd een Klapekster gemeld uit Kranenburger Bruch-Kurze Hufen west, van 8 okt tot 4 feb 2006 bij Reinderslooij, en van 12 tot 22 nov op zweefvliegveld Malden, met op 12 en 31 okt ook nog een doortrekker. Een adult zat 5 nov bij KBP-plas 5, en op 15 nov 2005 in de Driessen aan de voet van de Jansberg en op 3 dec 2005 een

Grauwe Klauwier, Circul, 1 juni '05

adult op de Paardenwei. **Noordse Kauwen** werden gezien bij Salmorth op 8 jan 2006 en op 30 jan bij Breedeweg. Een **Russische Kauw** zat op 21 dec en 30 jan 2006 in de uiterwaard bij Katwijk. Een **Bonte Kraai** zat tot 13 maart 2005 bij Landhorst, St.Anthonis, om weer terug te keren vanaf 10 dec. Op 18 dec en 17 jan was een tweede vogel aanwezig. Een **Raaf** vloog op 22 en 24 okt 2004 over trektelpost Mulderskop en op 1 sept 2005 weer één, op dezelfde dag werd een Raaf gemeld bij Molenhoek. Nieuwsgierig maakte de melding van 4 juli met twee juvenielen en een adult bij De Grote Muijs bij Nieuw-Bergen. **Europese Kanaries** werden waargenomen van 2 feb tot 25 april met maximaal vijf in de volkstuintjes bij station Heyendaal in Nijmegen. Dit zullen waarschijnlijk de laatste waarnemingen hier zijn, de volkstuinten hebben plaats moeten maken voor een fietspad en busbaan. Zingende Europese Kanaries werden gehoord op 6 feb 2005 in de Kekerdome Waard, 2 april midden op het Keizer Karelplein en aan de Van Peltlaan in Nijmegen, op 3 april bij het Max Plank Instituut in Nijmegen en op 24 april in Beek. Naast de gebruikelijke trekkers (8) in het najaar, werden er winterwaarnemingen gedaan op 5 dec op de Paardenwei in de Ooij, 8 dec bij Wellerlooi, 24 dec in de Millingerwaard en 14 jan over Holthees bij Boxmeer. De herkomst is nog steeds onduidelijk, maar dankzij het opvallende geluid zijn heel wat **Trompetgoudvinken** gemeld. Nadat in oktober de eerste vogels over de telpost waren gevlogen, werden in november hoge aantallen bereikt op het zweefvliegveld met 18ex op 4 nov, 52 op 5 nov, 19 op 6 nov, 55(!) op 8 nov en op 9 nov 26ex. Op 8 jan werden 11 trompetters gezien bij de Zeldernse Driessen en 29 jan en 5 feb werden 15 resp. 14ex gezien bij het Blindeninstituut in Grave. **Ijsgorzen** werden alleen 21 sept, 17 okt en 28 okt 2005 over de trektelpost bij Mulderskop gezien en gehoord. 2005 was voor Mulderskop een zeer goed **Ortolanen**-jaar: op 1 sep vlogen maar liefst negen vogels over de telpost op de hei, op 7 sep en 10 sept telkens één en op 21 sept nog eens twee vogels. Een zingend mannetje **Grauwe Gors** werd 28 juni 2005 gehoord bij Milsbeek. Op het zweefvliegveld was tijdens een trektelling op 8 nov kortstondig een exemplaar aan de grond, dat later met Veldleeuweriken verder trok. Zeer intrigerend en gewaagd was alleen de geluidswaarneming van een **Witkoppors** op 28 okt over de trektelpost op het zweefvliegveld. De vogel trok in noordwestelijk richting op korte afstand langs de post en werd alleen 5 keer luid en duidelijk roepend gehoord. Een artikel hierover is verschenen in Mourik 2005-3.

Een ontsnapte **Roodsnavelkitta** tenslotte, verbleef van 22 aug tot 2 okt in de Kekerdome Waard, waarover de waarnemer zei: 'wat een mooie vogel, een vette exoot'.

Activiteitenkalender 2006

- 6 en 13 mei: Fiets Big Day door het Rijk van Nijmegen, zie elders in deze Mourik. Opgave bij r_wester@hotmail.com
- 16 juli: Excursie in de Millingerwaard o.l.v. IVN Nijmegen, Start om 7.00 uur bij de Kerk van Kekerdom (in de laatste Mourik stond per abuis dat de excursie gehouden zou worden door IVN Groesbeek).
- 26 en 28 aug.: Vogelfestival 2006 in de Oostvaardersplassen (nabij het beheersgebouw van SBB aan de Knardijk, vlakbij het spoor), het thema is roofvogels. Kijk op www.vogelfestival.nl voor alle informatie.
- 1 nov - 1 dec: Stemmen op je favoriete foto van de fotowedstrijd
- 25 november: Landelijke SOVON-dag in de Vereeniging te Nijmegen.